

**KÍSÉRŐ NÉLKÜLI KISKORÚAKKAL KAPCSOLATOS SZAKPOLITIKÁK,
GYAKORLATOK ÉS ADATOK (2014)**

MAGYARORSZÁG

2014

**Az Európai Unió Menekültügyi, Migrációs és
Integrációs Alap társfinanszírozásával**

BELÜGYMINISZTERIUM

Cím: Kísérő nélküli kiskorúakkal kapcsolatos szakpolitikák, gyakorlatok és adatok (2014)

Tagállam: MAGYARORSZÁG

Év: 2014

A projekt az Európai Bizottság támogatásával valósult meg. A kiadvány kizárólag a szerző nézeteit tükrözi, az Európai Bizottság nem felel a benne foglalt információk további felhasználásáért.

Az Európai Migrációs Hálózatot az Európai Bizottság koordinálja a tagállamokban és Norvégiában létrehozott Nemzeti Kapcsolattartó Pontokkal együttműködésben.

Az Európai Unió Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alap társfinanszírozásával

Vezetői összefoglaló (Szintézis jelentés)

Vezetői összefoglaló (max. 3 oldal)

A szintézis jelentés vezetői összefoglalója az EMN Inform alapját képezi és főképp az uniós és nemzeti szakpolitikai képviselők számára készül. A vezetői összefoglalót/szintézis jelentést az EMN Service Provider (ICF International – Odysseus Network) fogja elkészíteni.

Adatlap (Nemzeti hozzájárulás)

Nemzeti hozzájárulás

A tanulmány az alábbi módszertan alapján készült: releváns jogszabályok, menekültügyi és idegenrendészeti eljárásban hozott határozatok elemzése, a kísérő nélküli kiskorúakkal (a továbbiakban: KNK) foglalkozó döntéshozók és civil szervezetek¹ írásos és szóbeli megkeresésre adott válaszai, valamint a kísérő nélküli kiskorúakkal kapcsolatban rendelkezésre álló tanulmányok, kutatások elemzése.² A statisztikai adatokat vizsgálva 2012-ben **figyelemreméltó növekedést tapasztalhatunk a Magyarországra jogszerűtlenül érkező KNK-k számát illetően (874)** az előző évi statisztikákhoz képest és ez a tendencia azóta is folytatódni látszik. Ugyanakkor változásnak tekinthető, hogy míg 2012-ben az összes belépő KNK (874) közül 185 KNK folyamodott menedékjogért, 2013-ban az összes KNK (464) közül 383 KNK élt ezzel a lehetőséggel. Figyelemmel az utóbbi években Magyarországra jogszerűtlenül belépő KNK-k növekvő számára, továbbá az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala, az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának Közép-Európai Képvisellete, valamint a hazai migrációs területen tevékenykedő civil szervezetek által felvetett aggályokra, a vizsgált időszak alatt **szakpolitikai és törvényi változások kerültek bevezetésre** egyebek mellett a menedékkérő és nem menedékkérő KNK-k befogadásával, gondnokságával és életkor meghatározásával kapcsolatban. Ugyanakkor megállapítható, hogy bizonyos szakpolitikai kérdések szabályozása, valamint a jogszabályi rendelkezések gyakorlatban történő alkalmazása továbbra is **szakpolitikai kihívásként** jelenik meg. További pozitív fejleményként említendő 2009-hez képest a KNK jelenségével kapcsolatos konferenciák, workshopok, képzések, tanulmányok és kutatások elmúlt években szaporodó száma.

Szakpolitikai és törvényi változások, beazonosított szakpolitikai kihívások 2011 májusáig a **KNK menedékkérőket, menekülteket és oltalmazottakat** a menekültügyi hatóság Bicskén, a felnőtt menedékkérők számára fenntartott befogadó állomás területén helyezte el, ahol nem volt hozzáférésük a magyar gyermekvédelmi rendszer biztosította ellátásokhoz. 2011 májusa óta az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala jelentésében³ megfogalmazott ajánlások figyelembevételével sor került a menedékkérő, menekült és oltalmazott KNK-k magyar gyermekvédelmi rendszerbe történő integrációjára. Elhelyezésük ettől az időponttól kezdve a fóti Károlyi István Gyermekközpont KNK Otthonában történik. 2009-hez képest ez utóbbi lépés egy fontos előrelépésnek tekinthető, hiszen a jogalkotó e jogszabályváltozás eredményeképpen a KNK-kra elsősorban **gyermekként**⁴ tekint és nem pedig migránsként. A KNK-k Gyermekvédelmi törvény (a továbbiakban: Gyvt.) személyi hatálya alá vétele azt is eredményezte, hogy az ellátásuk, vagyonuk kezelése, valamint törvényes képviselőjük érdekében a gyámhivatal egy gyámot köteles kijelölni számukra. Ez

¹A kutató, dr. Jánoskúti Boglárka ezúton szeretne köszönetet mondani a 2014. július és augusztus között lefolytatott strukturált interjúk keretében rendelkezésére bocsátott információkért a **Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal, a Rendőrség, az IOM Budapest, a UNHCR Közép Európai Regionális Képvisellete, az Emberi Erőforrások Minisztériuma, a fóti Károlyi István Gyermekközpont Kísérő Nélküli Kiskorú Otthona, a Hódmezővásárhelyi Szt. Ágota gyermekotthon, a Magyar Helsinki Bizottság, a Menedék Migránsokért Egyesület, a Református Misszió Központ, az Artemisszió Alapítvány, az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala és a Belügyminisztérium** illetékes szakembereinek.

² Lásd a szakirodalmi jegyzéket mellékletben.

³ AJB 7120/2009 jelentésben foglalt megállapítások szerint a korábban Bicskén, a befogadó állomáson elhelyezett KNK-k gyermekvédelmi helyzete nem volt megnyugtató, ugyanis nem tartoztak a Gyvt. hatálya alá és ebből kifolyólag nem részesülhettek a gyermekvédelmi ellátásokban.

⁴ Ezt hangsúlyozza az ombudsman AJB-733/2012. számú jelentésében.

előrelépésként értékelhető, hiszen korábban a KNK-k törvényes képviselője nem volt megfelelően biztosított.⁵ 2014. január 1-jével a magyar gyermekvédelmi rendszer egészét érintő jogszabályváltozás hatással volt a KNK-k törvényes képviselőjére is. Ugyanis a felügyelet nélkül lévő gyermek számára **gyermekvédelmi gyámot** kell a továbbiakban kirendelni.

A KNK-k menekültügyi eljárásban történő képviselőtéért felelős ügygondnokok kirendelésével kapcsolatos késedelem a menekültügyi eljárások elhúzódsához vezet és kétségessé teszi a menedékkérő KNK-k ügyében soron kívüli eljárást előíró jogszabályi rendelkezés gyakorlatban történő érvényesülését. A hosszadalmas menekültügyi eljárások eredményeképpen előfordul, hogy egy KNK a menekültügyi eljárás befejeződése előtt válik nagykorúvá és ezáltal később, elismert menekültként – a hatályos jogszabályok szerint – nem jogosult utógondozói ellátásra.⁶ Ez utóbbi diszkriminatív gyakorlat aggályosnak tekinthető. Jóllehet a KNK-k számára kijelölt **ügygondnokok** egy része részt vett a civil szervezetek által nyújtott **képzéseken**, a gyakorlat azt mutatja, hogy az ügygondnokok sok esetben nem rendelkeznek megfelelő menedékjogi, illetve idegenrendészeti ismeretekkel. A KNK-k **ingyenes jogi segítséghez való hozzáférése** az elhelyezésükre szolgáló gyermekotthonokban (Fót és Hódmezővásárhely) **korlátozott vagy nem elérhető**, ezáltal fejlesztésre szoruló terület.

A **nem menedékkérő KNK-k befogadásával** kapcsolatban is tapasztalhatunk előrelépéseket. Ugyan nem esnek teljes körűen a Gyvt személyi hatálya alá (Gyvt. 4 § (3), 2013 februárjától elhelyezésük – a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatósággal kötött ellátási szerződés értelmében - a Szent Ágota Gyermekvédelmi Szolgáltató által működtetett hódmezővásárhelyi Gyermekotthonban történik. Jóllehet, a korlátozott (18 fő elhelyezésére alkalmas) kapacitás továbbra is problémát okoz. Továbbá a Visszatérési Irányelv 10. cikk (2) bekezdésében foglaltak nem menedékkérő KNK-kal szemben történő gyakorlati alkalmazása⁷ aggályokat vet fel, ugyanis nem világos, hogy a hatóságok hogyan győződnek meg arról, hogy a KNK például a Szerbiával hatályban lévő visszafogadási egyezmény keretében történő visszaküldése esetén egy családtagjához, kinevezett gondviselőhöz, vagy a fogadó állam (Szerbia) megfelelő befogadó létesítményéhez kerülne-e.⁸ Pozitív előrelépésként értékelendő a Harmtv. 2 § t) pontjának módosítása, amelynek eredményeképpen megteremtődött az **idegenrendészeti eljárásban különleges bánásmódot igénylő személyek beazonosításának lehetősége**, amely elősegíti e külföldiek korai beazonosítását és egyéni helyzetüknek megfelelő befogadási feltételek biztosítását. **Ugyanakkor e rendelkezések gyakorlatban történő alkalmazása továbbra is nehézkes.**⁹ A nem menedékkérő KNK-k számára rendelkezésre álló védelmi státuszokat illetően szükséges kiemelni, hogy a Harmtv. lehetőséget biztosít a **KNK-k számára – humanitárius okból – 1 évig érvényes humanitárius célú tartózkodási engedély** kiadására, azonban a hatóságok a gyakorlatban nem alkalmazzák ezt a jogi lehetőséget.

A menedékkérő és nem menedékkérő KNK-kat egyaránt érintő megállapítások:

Az **életkor-meghatározási eljárás** továbbra is szakpolitikai kihívásként jelenik meg, azonban történtek **előrelépések** 2009 óta. A Rendőrség (Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet) kidolgozott egy módszertani útmutatót az idegenrendészeti eljárásban lefolytatott életkor meghatározási vizsgálatokra vonatkozóan, amelynek nincs jogi kötőereje. További előrelépésnek tekinthető, hogy a menekültügyi eljárásban lefolytatott életkor meghatározási eljárás immáron igazságügyi szakértő bevonásával, ügygondnok jelenlétében, a Greulich-Peyle módszertan szerint (nem pedig elsődlegesen szemrevételezés alapján) történik.¹⁰ Ugyanakkor az életkor-meghatározási eljárások kapcsán bizonyos aggályok merülnek fel. Ilyen többek között az életkor-

⁵ Korábban eseti gondnok kirendelésére került sor esetükben, majd menekültkénti/oltalmazottkénti elismerésüket követően állandó gyámot rendeltek ki számukra.

⁶ AJB-733/2012. sz. jelentés

⁷ AJB-2731/2012. sz. jelentés

⁸ A rendelkezésre álló statisztikai adatok szerint a Rendőrség 2012-ben 141 nem menedékkérő KNK-t toloncolt ki Szerbiába visszafogadási egyezmény keretében (2012-ben összesen: 700 KNK lépett be Magyarország területére)

⁹ A UNHCR és a Helsinki Bizottság terepvizsgálatai szerint nem ritka, hogy a láthatóan kiskorúnak tűnő személy idegenrendészeti/menekültügyi őrizet alatt áll egy a rendőrorvos által nyújtott orvosi vélemény alapján. Ezekben az esetekben nehéz a kiskorú számára második orvosi szakvéleményt kérni melynek költségét az állam viselné.

¹⁰ AJB-2731/2012. sz. jelentés.

meghatározási eljárás elrendelésének szükségessége körüli nehézségek ("kétség esetén" meghatározása); az interdiszciplináris megközelítés hiánya (az életkor meghatározás kizárólag orvosi kérdés); a nemzeti szinten egységes életkor-meghatározási eljárások hiánya¹¹; az orvosi (szak)véleménnyel szembeni hatékony önálló jogorvoslat hiánya; az idegenrendészeti eljárás során elrendelt életkor-meghatározási vizsgálaton az ügygondnok jelenlétének hiánya.

Ugyanakkor továbbra is pozitívumként szükséges hangsúlyozni, hogy a magyar idegenrendészeti és menekültügyi jogszabályok **egyhangúan tiltják a KNK-k őrizetbe vételét**. Mindemellett szükséges azt is megjegyezni, hogy az egységes életkor-meghatározási eljárás hiánya a gyakorlatban sok esetben vezet a KNK-k menekültügyi/idegenrendészeti őrizetbe vételéhez.¹² **Ezzel összefüggésben ugyanakkor kiemelendő, hogy a Kúria a közelmúltban egy menekültügyi és idegenrendészeti munkacsoportot hozott létre**, amely egy összegző jelentést készített a jelenlegi idegenrendészeti joggyakorlatról.¹³ Az összegző jelentés bírának szóló ajánlásai között szerepel, hogy az őrizet meghosszabbításakor „köztudomású tényként” vegyék figyelembe, amennyiben az eljárás alatt álló személy láthatóan 18 év alatti, továbbá ne tekintsek az idegenrendészeti eljárás során rendőrorvos által készített orvosi véleményeket megdönthetetlennek. A Kúria bekapcsolódása a menekültügyi és migrációs joggyakorlat elemzésébe nagymértékben hozzájárult az utóbbi időben tapasztalt járásbírói gyakorlathoz, miszerint a szemmel láthatóan kiskorú fogvatartott őrizetét az eljáró bíró megszünteti.¹⁴

A **gyermek legfőbb érdekeinek meghatározására** irányuló eljárással kapcsolatos módszertani útmutató hiánya (nem csupán a menekültügyi és idegenrendészeti eljárásban, hanem a gyermekvédelmi rendszerben is) megnehezíti a Magyarországra érkező KNK-k számára tartós megoldások beazonosítását.

Jóllehet a jogszabályok értelmében a KNK-k számára irányadó befogadási és integrációs intézkedések kielégítőek, a gyakorlat azt mutatja, hogy a magyar gyermekvédelmi rendszer nem áll készen a növekvő számú KNK-k befogadására, **nem áll rendelkezésre ezzel kapcsolatos elegendő pénzügyi fedezet, illetve célirányosan képzett szakember gárda**. Továbbra is kihívásként értékelhető különösen az egészségügyi ellátások és a jogi képviselet vonatkozásában kulcsfontosságú **tolmácsolás** korlátozott biztosítása. A nemzetközi és civil szervezetek által a KNK-k befogadására, integrációjára irányuló projektek létjogosultsága megkérdőjelezhetetlen, ugyanakkor e projektek fenntarthatósága kérdéses és a KNK-k egy részét tudja csak elérni. A civil és nemzetközi szervezetek által a KNK-kal foglalkozó szakemberek számára tartott számos képzés ellenére igény mutatkozik a KNK-kal foglalkozó valamennyi szakember számára nyújtandó (pszichológiai, menedékjogi, interkulturális elemeket tartalmazó) komplex képzési programra még azelőtt, hogy elkezdenének ezzel a célcsoporttal foglalkozni. A szakemberek pszichés szupervíziójának bevezetése is elengedhetetlen mentális egészségük megőrzése érdekében, továbbá a kiegészítő és másodlagos traumatizáció elkerüléséhez.

A gyermekotthonból átlagosan 10 napon belül elszökő KNK-k növekvő számát a kormányzat és a jogalkalmazó hatóságok főként azzal magyarázzák, hogy a **KNK-k elsősorban az EU kapujaként, tranzit országgént tekintenek Magyarországra. A UNHCR és számos civil szervezet nem ért egyet ezzel a megközelítéssel**, felhívva a döntéshozók figyelmét arra, hogy a KNK – a gyermekotthonból való szökés előtt – egyebek mellett az alábbi szempontokat is mérlegeli: befogadási és integrációs feltételek minősége, menedékkérő, nem menedékkérő és elismert menekült, oltalmazott KNK-k számára biztosított önérvényesülési lehetőségek jellege, családdegysítés elérhetősége, őrizettel kapcsolatos gyakorlat, továbbtanulási és munka lehetőségek stb. További tanulmányok, kutatások szükségesek a KNK-k EU-n belüli migrációja mögött húzódó okok és motivációk feltárására és a szükséges szakpolitikai változások irányának meghatározására.

¹¹ A menekültügyi és idegenrendészeti eljárás során elrendelt életkor meghatározási eljárások módszertana eltérő, lásd Q5. és Q9. pontokat.

¹² Határmegfigyelési projekt (2012): A menedékkérők hozzáférése az ország területéhez és a menedékjogi eljáráshoz Magyarországon, 2012, ORFK-UNHCR-Helsinkai Bizottság, letölthető: http://helsinki.hu/wp-content/uploads/hel2013_menekulthun_final.pdf

¹³ Kúria Idegenrendészeti joggyakorlat-elemző csoportja által kiadott összefoglaló vélemény, 2013.05.30.

http://www.lb.hu/sites/default/files/joggyak/idegenrendeszeti_osszefoglalo_velemenyn_kuria.pdf

¹⁴ A Helsinkai Bizottság és az UNHCR legutóbbi terepvizsgálatai során tapasztalt gyakorlat.

1 Fejezet: A KNK-k EU területére történő belépése mögött húzóó okok és körülmények

Q1. Kérem, sorolja fel a KNK-k Magyarországra történő belépésének okait és körülményeit és nyújtson bővebb információt (Kérem soroljon fel a KNK-któl és/vagy az illetékes hatóságoktól beszerzett információkon alapuló jelentéseket, tanulmányokat, más forrásokat.) A KNK-k Magyarországra történő belépésének lehetséges okai és körülményei:

A statisztikai adatok¹⁵ azt mutatják, hogy a Magyarország területére irregulárisan belépő KNK-k nagy része (60-70 %) háborús övezetből érkezik (főként Afganisztánból, kisebb mértékben Szomáliából és Szíriából), így az Unió területére érkezésük főbb okai között a háború elől való menekülés és egy biztonságos harmadik ország fellelése áll. Magyarországot sok esetben a migrációt tekintve inkább tranzit országgént emlegetik semmint célországgént. Egy tanulmány¹⁶ szerint a KNK-k nagy része Magyarországra érkezésüktől számított 1-2 héten belül Nyugat-Európába utazik tovább. A Terre des Hommes Úton lévő Gyermekek kutatása¹⁷ szerint a KNK-k nagy része a hazájában őt ért üldöztetés elől menekült, elveszítette családtagjait, vagy a jobb megélhetés gyanánt küldték Európába. **A KNK-k migrációja mögött húzóó legfőbb okok (üldöztetéstől való félelem, gazdasági okok, önérvényesülés (beleértve az oktatáshoz való hozzáférést) együttes jelenléte figyelhető meg.** Az ombudsman jelentésében¹⁸ rámutat arra, hogy nem ritka a Magyarországra érkező KNK-k estében az az utópisztikus elképzelés, hogy Európában minden lehetséges. Sok gyermek családgyesítési céllal, már Európában tartózkodó családtagjainak felkeresése miatt indul útnak. **A főtí gyerekotthonban dolgozó szakemberek tapasztalatai**¹⁹ szerint a kíséző nélküli kiskorúak hosszú és veszélyes utazásuk során, gyakran jól szervezett embercsempészet közreműködésével jutnak el a főtí KNK otthonba. Az otthonukat elhagyni kényszerülő kiskorúak rendkívül kiszolgáltatottak, fokozottan ki vannak téve fizikai, pszichés traumáknak, szexuális támadásoknak. Különösen a háborús övezetkből menekültek között gyakori az olyan gyermek, aki menekülése előtt elvesztette szüleit, közvetlen hozzátartozóit. A háborús övezetkből érkezők esetében alapvető ok a fegyveres harcoktól, atrocitásoktól való félelem, illetve az alapvető védelem hiánya, az emberi, gyermeki jogok megsértése. Gyakori okként merül fel a súlyos nélkülözés, az elviselhetetlen szegénység, ami egy jobb élet reményében arra készíti őket, hogy elhagyják otthonukat, vállalva az utazással együtt járó valamennyi veszélyt, viszontagságot. A számításba vehető okok közül nem zárható ki a családon belüli erőszak, a durva bánásmód, nemi alapú megkülönböztetés, a fegyveres harcban való részvétel elől való menekülés. Egy tanulmány szerint²⁰ noha a KNK-k nagy része szeretne egyesülni a más uniós tagállamban élő családtagjaival, **sok esetben félnek a családtagok felkutatásával** járó negatív következményektől.

Q2. Kérem nyújtson információt a KNK-k migrációjának főbb okait feltáró prevenciók tevékenységekről/projektekről/kezdemenyyezésekről, melyeket Magyarország harmadik országokkal együttműködésben hajít végre. (pl: KNK-k migrációjának integrációja a fejlesztési együttműködés főbb területein, pl. szegénység csökkentés, oktatás, egészségügy, munkavállalás, emberi jogok, demokratizálódás és konfliktus utáni újjáépítés; célzott figyelemfelkeltő kampányok és képzések a származási és tranzit országokban (pl. rendvédelmi szervek dolgozói, határőrök, emberkereskedelem potenciális áldozatai és közösségeik, illetve gyermekek számára stb.); gyermekvédelmi rendszerek fejlesztése stb.)

Az Európai Visszatérési Alap keretében a Belügyminisztérium által társfinanszírozásban megvalósuló „Komplex Reintegrációs Asszisztencia Koszovóba Önkéntesen Hazatérőknek” elnevezésű, IOM által működtetett projekt célja a Koszovóba önkéntesen hazatérők (KNK-k is) számára komplex reintegrációs támogatás biztosítása, ezáltal közvetetten hozzájárulva a fejlesztési együttműködéshez.

¹⁵ A mellékletben található 2.1 és 2.2. táblák.

¹⁷ Mario project, Analysis of the situation of children on the move: assessing the capacity and the adequacy of the child protection system in Hungary to ensure the protection of children on the move, Budapest, January 2014” accessible: <http://destination-unknown.org/mario-project-to-protect-children-on-the-move-in-europe/>.

¹⁸ Szabó, M.- Hajas B. (ed.): Pajzsuk a törvény – Rászoruló csoportok az ombudsmani jogvédelemben. AJBH. Budapest. 2013, page 392.

¹⁹ <http://www.wp.kigyk.hu/gyermekotthoni-ellatas/kisero-nelkuli-menekult-kiskoruk-gyermekotthona/>.

²⁰ Gagy, R. (2012): 'Kíséző nélküli kiskorúak Magyarországon. Szakmaiság és kompetencia'. Magyar Ökumenikus Segélyszervezet, available at: http://issuu.com/segelyszervezet/docs/project1_szolid_belapok_vegleges.

Továbbá az IOM által működtetett „Koszovóba Hazatérők számára biztosított Reintegrációs Támogatás Fejlesztésére” irányuló projekt kifejezetten a hazatérők számára biztosított reintegrációs támogatás fejlesztésével kapcsolatos ajánlások megfogalmazására irányul az önkéntes hazatérési program fenntarthatósága és hatékonyságának növelése érdekében.²¹

2 Fejezet: Beléptetési és vizsgálati eljárások beleértve a menedékkérő és nem menedékkérő KNK-k esetében történő határellenőrzést

2.1 A KNK-k Magyarország területére történő jogszerű belépéséhez szükséges okmányok (nem menedékkérő, de bizonyos esetekben menedékkérő KNK-k esetében is)

Q3. Mely okmányok bemutatása szükséges a határon annak érdekében, hogy a KNK harmadik országbeli állampolgár megfeleljen a tagállamba való belépés feltételeinek?

KNK-k esetében szükséges belépési okmányok	Kérem, nyújtson információt a szükséges okmányokról és a belépési feltételekről, különös figyelemmel a 2009 óta bekövetkezett változásokra.
Belépésre és tartózkodásra jogosító vízum	A Harmtv. 40. § (1) bekezdés alapján a 6 hónapon belül max. 3 hónapos tartózkodás erejéig beutazni kívánó harmadik országbeli állampolgár belépésének feltétele, hogy a belépés megfeleljen a Schengeni határ-ellenőrzési kódex rendelkezéseiben foglaltaknak: a harmadik országbeli állampolgárnak rendelkeznie kell érvényes vízummal (jogszerű tartózkodási jogcímmel) és utazási okmánnyal a sikeres belépéshez.
Útlevel	Lásd az utazási okmányok rubrikára adott választ.
Utazási okmányok	A harmadik országbeli állampolgárok részére kiállított, magyarországi beutazás céljából elismert okmányok meghatározásáról szóló 328/2007. (XII. 11.) Korm. rendelet, illetve melléklete határozza meg az érvényes és Magyarország által elfogadott és nem elfogadott utazási okmánytípusokat.

2.2 fejezet: A KNK határon történő belépése megtagadásának esetei (nem menedékkérő KNK)

Q4. Megtagadható-e a nem menedékkérő KNK határon történő belépése abban az esetben, ha nem teljesíti a fent megjelölt belépési követelményeket?

A határon történő belépésre nem jogosult KNK-k esetei	Kérem, fejtse ki azokat a körülményeket, melyek fennállása esetén a KNK-k határon történő belépése megtagadható: a) nemzeti jog szerint és b) a gyakorlatban, különös tekintettel a 2009 óta bekövetkezett változásokra.	Kérem, jelölje meg, ha az eljárás különbözik abban az esetben, ha a kiskorú életkora felől kétség merül fel (pl. a gyermeknek nincsenek okmányai) és az életkor meghatározási eljárást még nem folytatták le.
Nem menedékkérő, határon (szárazföldön illetve repülőtéren) érkező KNK	A hatályos jogszabályok szerint a KNK-k beléptetésének megtagadására nincs lehetőség. A Harmtv. 45 § (5) szerint a nem menedékkérő KNK-t csak akkor lehet visszaküldeni a származási országába (vagy az őt visszafogadó államba), amennyiben a visszaküldés tilalma nem áll fenn és a hatóságok meggyőződtek arról, hogy megfelelő gondoskodás vár rá a visszatérés országában. Ezért a gyakorlatban a kísérő nélküli kiskorúak nem irányíthatók vissza a határnál, ugyanis ezen	Amennyiben a rendőrség a határon igazoltatja a jogszerűtlenül belépő KNK-t és kétség merül fel az életkorát illetően, az elfogástól számított 24 órán belül az idegenrendészeti eljárás keretében életkor meghatározási eljárás lefolytatására kerül sor. Ennek időtartama alatt a KNK-t nem lehet visszairányítani a határon. Amennyiben nagykorúnak bizonyul az orvosi vélemény szerint, úgy a Harmtv.

²¹ Bővebb információért: <http://iom.hu/assisted-voluntary-return-and-reintegration-0>

	feltételek meglétének vizsgálata meg kell, hogy előzze visszaküldésüket. (Ez pedig több időt vesz igénybe 24 óránál).	rendelkezései alapján kiutasítható, amennyiben ennek törvényi feltételei adottak.
Menedékkérő határon (szárazföldön illetve repülőtéren) érkező KNK	A menedékkérő KNK visszairányítása a hatályos jogszabályok szerint nem lehetséges.	
Egy belső hatósághoz érkező menedékkérő KNK (pl. rendőrség, gyermekvédelmi szerv stb.)		

2.3 Nem menedékkérő KNK-k nemzeti hatóságok általi elfogása/azonosítása a határon és az ország területén belül.

Q5. Kérem jelölje meg, hogy milyen nemzeti szabályok és eljárások irányadók a határon vagy az ország területén igazoltatott nem menedékkérő KNK számára. A befogadási és gondozási feltételekre kérem a 3. fejezetben térjen ki.

Amennyiben a rendőrség a nem menedékkérő KNK-t az **országhatáron** igazoltatja, elsőként igazolnia kell személyazonosságát (érvényes úti okmány felmutatásával) és tartózkodásának jogcímét.²² Ha ezek bármelyikét nem sikerül igazolnia, a rendőrség idegenrendészeti eljárást kezdeményez a magát KNK-nak valló személlyel szemben és **előállítja max. 12 órára személyazonossága és tartózkodási jogcíme** megvizsgálása érdekében. A rendőrség által szolgáltatott adatok szerint a KNK-k döntő többsége jogszerűtlenül érkezik Magyarországra. Az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosa AJB-2731/2012. sz. jelentése szerint a rendőrség a személyazonosságukat, illetve magyarországi tartózkodásuk jogszerűségét igazolni nem tudó KNK-kat elfogásukat követően, szökésük megelőzése céljából megbilincseli, majd az illetékes rendőri kirendeltségen előállítja őket. Ha a KNK nem tudja igazolni személyazonosságát vagy tartózkodása jogszerűségét az előállítás időtartama alatt, **további 12 órára visszatartás intézkedés** kezdeményezhető vele szemben.

A rendőrség ez alatt a 12+12 (összesen 24) óra előállítás/visszatartás alatt **életkor meghatározási vizsgálatot** kezdeményez, amennyiben **kétség merül fel**²³ a magát KNK-nak valló személy kiskorúsága felől. Az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosa jelentésében²⁴ foglaltak szerint a rendőrség a láthatóan kiskorú gyermekek esetében is szinte automatikusan életkor meghatározási eljárást kezdeményez és ez alatt az időszak alatt (maximum 24 óra) e gyermekek is fogva vannak tartva addig, amíg az életkor-meghatározási vizsgálat meg nem állapítja kiskorúságukat. Ebben az esetben az életkor meghatározást rendőrorvos végzi, ügygondnok jelenléte nélkül, az igazoltatástól számított 24 órán belül. Amennyiben a **vizsgálat során megállapítják, hogy az illető személy kiskorú**, a rendőrség szülői felügyelet hiányában a KNK-t **ideiglenes hatállyal elhelyezi**, gondoskodik számára az idegenrendészeti eljárás során őt képviselő **ügygondnok kirendeléséről**, továbbá kezdeményezi a KNK **gyermekotthonban történő elhelyezését**.²⁵ A rendőrség megkeresi továbbá az V. kerületi Gyámhivatalt, mint a KNK-k gyámságát érintő ügyekkel kapcsolatosan kizárólagos illetékességgel bíró gyámhivatalt.²⁶ A KNK

²² Harmtv. 67 §.

²³ Ket. 58 §(1)a és Harmvhr. 113 § (3).

²⁴ AJB-2731/2012. számú ügyben.

²⁵ a Harmvhr. 72. § és a Gyvt. 4 § (3) és 72 §. értelmében.

²⁶ 331/2006. (XII. 23.) Kormányrendelet 12. §.

idegenrendészeti eljárás keretében történő **személyes meghallgatására** ügygondnok jelenlétében kerülhet sor, melynek során a KNK személyazonosságának ellenőrzésére a származási országával kapcsolatos ismereteiről kérdezik, továbbá be kell számolnia arról, hogy utazása során segítségére voltak-e embercsempészek, illetve üldöztetésnek van-e kitéve hazájában.²⁷

A Harmtv. 2. § t) pontja értelmében a KNK-k **különleges bánásmódot igénylő személyeknek** minősülnek és visszaküldésük csak különleges helyzetük figyelembe vételével lehetséges²⁸. Ugyanakkor e rendelkezés gyakorlatban történő alkalmazása **nehézségekbe ütközik**.

Amennyiben az életkor-meghatározási vizsgálat eredményeként az illető **18 év felettinek** bizonyul, **nincs önálló jogorvoslati lehetősége** az életkor meghatározással kapcsolatos végzés megtámadására és a továbbiakban a **nagykorúakra irányadó szabályok** vonatkoznak rá. Ebben az esetben a rendőrség **elrendelheti idegenrendészeti őrizetét**, amennyiben a Harmtv.-ben foglalt feltételek fennállnak és **dönthet** a harmadik országbeli állampolgár származási országába vagy – visszafogadási egyezmény keretében - biztonságos harmadik országba történő **kiutasításáról**.

Amennyiben a nem menedékkérő KNK-t a rendőrség **Magyarország területén** fogja el/igazoltatja, a fentiekben ismertetett eljárás az irányadó. Amennyiben **más hatóság látókörébe** kerül nem menedékkérő KNK, úgy a hatóság feladata intézkedni a KNK ideiglenes hatályú elhelyezéséről, továbbá haladéktalanul értesíteni az V. kerületi gyámhivatalt, valamint az idegenrendészeti hatóságot.

NB: Kérem, jelölje meg, ha az eljárás különbözik abban az esetben, ha a kiskorú életkora felől kétség merül fel (pl. a gyermeknek nincsenek okmányai) és az életkor meghatározási eljárást még nem folytatták le.

2.4 Határőrök / Rendőrség képzése

Q6a. Részesülnek-e specifikus képzésben a határőrök és a rendőrök annak érdekében, hogy felismerjék azon KNK eseteket, amikor egy KNK irregulárisan lép be az ország területére, vagy elfogják az ország területén, vagy emberkereskedelem/embercsempészet áldozatává válhat?

I/N

Q6b. Amennyiben igen, kérem, fejtse ki, hogy milyen képzésben részesülnek a fentiekben felsorolt hatóságok tovább azt is, hogy ezen a téren van-e együttműködés az uniós ügynökségekkel.

2013-ban a különleges bánásmódot igénylő személyek az eljárás korai szakaszában történő beazonosítása érdekében a rendőrség érintett munkatársai részt vettek a **Cordelia Alapítvány "Protect-able"** című pályázatának keretében megtartott képzéseken. A képzés célja a rendőrség munkatársainak a sérülékeny csoportokra (ideértve a kínzás áldozatait és a KNK-kat) vonatkozó jogi és pszicho-szociális ismereteinek bővítése és a PROTECT kérdőív szabályos használatának elsajátítása volt. A **UNHCR a „Sérülékenység a menedékjogi eljárásban”** elnevezésű projekt keretében tematikus képzéseket szervezett az érintett rendőr munkatársaknak, bíróknak, BÁH szociális munkások és gyermekvédelmi szakemberek számára a kísérő nélküli kiskorúak témakörében is. Jó gyakorlatként azonosítható a Rendőrség, a UNHCR és a Magyar Helsinki Bizottság által közösen összeállított rendészeti oktatási jegyzet²⁹, mely egy külön fejezetet szentel a kísérő nélküli kiskorúakkal kapcsolatos bánásmódra.

Továbbá az **IOM Magyarország, Cordelia Alapítvány, a Magyar Helsinki Bizottság és a Menedék Migránsokat segítő Egyesület** is tartott specifikus képzéseket a migránsokkal, menedékkérőkkel foglalkozó rendőri állomány részére.

²⁷ Forrás: KNK-k ügyiratok.

²⁸ Harmtv. 42. § (8) és 65. § (10).

²⁹ Rendőrség, UNHCR és Helsinki Bizottság: Emberi jogi garanciák és a nemzetközi migráció, jegyzet a rendészeti oktatás számára, 2012, elérhető itt: http://helsinki.hu/wp-content/uploads/helsinki_rendorjegyzet2012FINALweb.pdf

2.5 A nemzeti menekültügyi eljárás felépítése menedékkérő KNK-k számára

Q7. Kérem, fejtse ki, hogy milyen nemzeti szabályok és eljárások irányadók a határon és az ország területén belül igazoltatott menedékkérő KNK esetében? (pl. mely hatóságokhoz irányítják a kiskorút, mikor nyújtják be a kérelmet stb.)

A „**repülőtéri eljárás**” (amely lehetővé teszi a kérelmezők tranzit zónában tartását az előzetes vizsgálati eljárás lefolytatásának idejére – 8 nap) nem alkalmazható a menedékkérő KNK-kal szemben a Met. 72. § (6) bekezdés értelmében, ugyanis a KNK-k a jogszabály értelmében különleges bánásmódot igénylő személyek. Ugyanakkor amennyiben kétség merül fel a KNK életkorát illetően a repülőtéren, akkor a hatóság nagykorúnak tekinti őt és őrizetbe vehető, amíg az életkor meghatározási eljárásban megállapításra nem kerül, hogy kiskorú.

A szárazföldi **határon igazoltatott menedékkérő** KNK-k elsőként ugyanolyan bánásmódban részesülnek, mint a nem menedékkérő KNK-k. Személyazonosságukat és tartózkodásuk jogszerűségét igazolniuk kell. Mivel a KNK-k többsége jogszerűtlenül érkezik Magyarországra, anélkül, hogy személyazonosságát – utazási okmányok hiányában – igazolni tudná, elsőként **idegenrendészeti eljárás indul** a KNK ellen a jogszerűtlen határátlépés miatt. A rendőrség a KNK-t (max.) **12 óráig előállítja** személyazonossága és tartózkodási jogcímének megállapítása érdekében. Amennyiben ez sikertelen, a rendőrség **további 12 órára visszatarthatja** a magát KNK-nak valló menedékkérőt. Ha a hatóságnak **kétsége** merül fel a kérelmező kiskorúságát illetően, **életkor meghatározási eljárást** kezdeményez, amelyet a magát KNK-nak valló személy elfogásától/igazoltatásától számított **max. 24 órán belül** le kell folytatni. A gyakorlat³⁰ azt mutatja, hogy az életkor meghatározási eljárást jellemzően az elfogástól számított néhány órán belül folytatják le, így **nincs is jelen ügygondnok** a KNK jogainak képviselőjére.

Amennyiben a **KNK kifejezi menedékjog iránti kérelem benyújtása iránti szándékát** (általában az idegenrendészeti eljárásban történő személyes meghallgatáson) **és az életkor meghatározási vizsgálat eredménye szerint is kiskorú**, az illetékes rendőri kirendeltségen **rögzítik menedékjogi kérelmét**. Ezzel egyidejűleg a **rendőrség felfüggeszti** a menedékkérő KNK-val szemben kezdeményezett **idegenrendészeti eljárást a menedékjogi kérelem elbírálásáig**³¹ és a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalt haladéktalanul tájékoztatja a menedékjog iránti kérelem benyújtásának tényéről. Az **idegenrendészeti eljárás felfüggesztése** jelentős előrelépésnek tekinthető, ugyanis a jogszabályváltozást megelőzően a menedékjogi és idegenrendészeti eljárás egyidejűleg zajlott. Ezzel párhuzamosan a Rendőrség feladata – szülői felügyelet hiányában³² – a menedékkérő KNK **ideiglenes hatályú elhelyezése** és az idegenrendészeti eljárásban őt képviselő **ügygondnok** kijelölése. Ezt követően a menedékkérő KNK-t jellemzően a fóti gyermekotthonban (kivételesen a hódmezővásárhelyi KNK Otthonban) helyezik el.

Amennyiben a rendőrségi eljárásban lefolytatott életkor meghatározási eljárás eredményeképpen az illető **nagykorú**, a magát KNK-nak valló személy részére **nem áll rendelkezésre önálló jogorvoslat** a végzéssel szemben. A továbbiakban a hatóságok **nagykorúként kezelik** és **menekültügyi őrizetbe vehető** abban az esetben, ha a Met. 31/A §-ban foglalt feltételek fennállnak.

Amennyiben az idegenrendészeti eljárásban elrendelt életkor meghatározási vizsgálat szerint az illető kiskorú, a megfigyelt gyakorlat szerint **sok esetben a menekültügyi eljárásban is** elrendelik a KNK (röntgen vizsgálatot is tartalmazó) **életkor meghatározási vizsgálatát** annak érdekében, hogy pontos életkorát meg lehessen állapítani. Mivel a rendőrség által kezdeményezett előzetes életkor meghatározási vizsgálat nem alkalmas a KNK pontos életkorának megállapítására, csak annak megállapítására szorítkozik, hogy az illető 18 év alatti személy-e. Ugyanakkor a KNK igényeinek megfelelő szolgáltatások biztosítása érdekében a pontos életkorának meghatározása szükséges.

A KNK **kéréme benyújtottnak tekinthető** attól a pillanattól kezdve, hogy ez irányú szándékát jelezte (jellemzően) a rendőrség felé, amely azt haladéktalanul rögzíteni és továbbítani köteles a BÁH-nak.

NB: Kérem, jelölje meg, ha az eljárás különbözik abban az esetben, ha a kiskorú életkora felől kétség merül

³⁰ AJB-2731/2012. jelentés és az anonimizált KNK ügyiratok (2014) tanulmányozása során megfigyelhető gyakorlat.

³¹ Harmtv. 48 §(4) és 51 § (2)

³² Gyvt. 72 § (1)

fel (pl. a gyermeknek nincsenek okmányai) és az életkor meghatározási eljárást még nem folytatták le.

Q8. Kérem fejtse ki, hogy milyen szabályok és eljárások irányadók **a menedékkérő KNK-ra**. Pl. kérem, jelölje meg, hogy: Kirendelnek-e számára törvényes képviselőt (ha igen, mikor?) Lefolytatnak-e esetében menekültügyi meghallgatást (ha igen, mikor?)

A Met. 2. § (2) bekezdés k) pont értelmében a kísérő nélküli kiskorúak **különleges bánásmódot igénylő személyek, azonban nem létezik a sérülékeny személyek az eljárás korai szakaszában történő beazonosítására vonatkozó eljárás mód.**³³ A Gyvt-vel kapcsolatos jogszabályváltozások eredményeképpen 2011-től a KNK-k a Gyvt. személyi hatálya alá tartoznak, és ezáltal a magyar állampolgárságú gyermekekkel azonos jogokat élveznek.

A Met. 35. § (7) bekezdése szerint a KNK-k esetében a menekültügyi eljárást **oron kívül** kell lefolytatni.

A Met. 35. § (6) bekezdése szerint az elismerését kérő KNK, a menekültügyi hatóság **haladéktalanul** intézkedik **a kiskorú menekültügyi eljárásban való képviselőt ellátó ügygondnok** kirendelése iránt, **kivéve**, ha az elismerését kérő minden valószínűség szerint eléri nagykorúságát, mielőtt a menekültügyi hatóság az ügy érdemére vonatkozó döntését meghozza. Ez utóbbi rendelkezés gyakorlatban történő alkalmazására vonatkozóan nem áll rendelkezésre adat.

A közelmúltig – **2014 januárjáig** bekövetkezett jogszabályváltozásig – az ombudsman javaslatára a menedékkérő KNK-k számára **eseti gondnok**³⁴ került kijelölésre az V. kerületi Gyámhivatal által, aki ellátta a menedékkérő KNK **teljes körű törvényes képviselőt** (gondozás, vagyonkezelés, törvényes képviselő, menekültügyi eljárás során képviselő).

2014. január óta az V. kerületi gyámhivatal a Gyvt. 84 § (1) c) alapján **gyermekvédelmi gyámot** rendel ki az ideiglenes hatállyal elhelyezett menedékkérő és nem menedékkérő KNK-k számára, akinek feladata ellátni a KNK **teljes körű törvényes képviselőt**. A gyermekvédelmi gyám a TEGYESZ alkalmazásában áll és egyidejűleg max. 30 gyermek gyámságát láthatja el. A gyermekvédelmi gyám tisztségét 2014. január 1-től a jogszabályváltozás eredményeképpen már nem töltheti be a gyermekotthon vezetője, illetve a TEGYESZ vezetője. A jogalkotó szándéka az új gyám jogintézményének bevezetésével arra irányult, hogy a gyermek és a gyermek képviselőt, gondozását ellátó személy közötti esetleges érdekellentéteket megelőzze.³⁵

A Metvhr. 74 (1) bekezdése szerint a menedékkérő KNK-t csak **ügygondnok jelenlétében lehet személyesen meghallgatni**. A gyakorlatban sok esetben előfordul, hogy az ügygondnok kirendelése akár hónapokat vehet igénybe. Ha a KNK életkora vitatott és **életkor meghatározási eljárás** elrendelésére kerül sor, akkor annak **lefolytatásának időtartamára a menekültügyi eljárás felfüggesztésre kerül**. A menekültügyi eljárás két részből áll: az előzetes vizsgálati eljárás (dublíni eljárás alkalmazhatósága) lefolytatására nyitva álló határidő 30 nap, a részletes vizsgálati eljárás időtartama: 60 nap. Ugyanakkor szükséges megjegyezni, hogy **az életkor-meghatározási eljárás, az ügygondnok rendelés és a dublini eljárás időtartama e határidőbe nem számít bele, ugyanis ezalatt a menekültügyi eljárás felfüggesztésre kerül**.

A Metvhr. 74 § (2) bekezdés értelmében az **ügygondnok feladata** a KNK tájékoztatása a személyes meghallgatásról, az arra való felkészülés módjáról, valamint annak következményeiről. **A gyakorlat**³⁶ azonban azt mutatja, hogy ez utóbbi tájékoztatási kötelezettség a gyakorlatban ritkán érvényesül, ugyanis a menedékkérő KNK-k jellemzően a személyes meghallgatásuk alkalmával találkoznak először a számukra kirendelt ügygondnokkal és a tolmácsolás biztosítása sem megoldott. A Met. 43 § (2) bekezdése szerint a menekültügyi hatóság a személyes meghallgatástól eltekinthet, ha az elismerését kérő **nincs meghallgatható állapotban**. A UNHCR, a rendőrség és a Helsinki Bizottság határmonitoring vizsgálat³⁷ keretében szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy a KNK-k számára kijelölt ügygondnokok többsége

³³ UNHCR: Hungary as a country of Asylum, 2012, elérhető: <http://www.refworld.org/pdfid/4f9167db2.pdf>

³⁴ 149/1997. Kr. 136 § (1) és Csjt. 98 § (1)

³⁵ Dr. Katonáné Dr. Pehr Erika: Változások a gyámság szabályozásában, különös tekintettel a gyámrendelésre in (Családi Jog) downloadable here: http://ptk2013.hu/wp-content/uploads/2014/07/Katonane_Pehr_tanulmany_CsJ_201402_1_10.pdf

³⁶ A gyermekotthonok munkatársaival és a Helsinki Bizottság jogi segítséget nyújtó munkatársával folytatott konzultáció

³⁷ http://helsinki.hu/wp-content/uploads/hel2013_menekulthun_final.pdf

passzív marad a menekültügyi eljárás egésze során és általában nem rendelkezik menekültügyi ismeretekkel. A Helsinki Bizottság által megfigyelt gyakorlat azt mutatja, hogy nem minden ügygondnok rendelkezik ügyvédi szakvizsgával, így a KNK hatékony jogi képviselése a bírósági felülvizsgálati eljárásban nem minden esetben kellőképpen biztosított. **Ez felveti azt a kérdést, hogy jelen ügygondnoki rendszer alkalmas-e a KNK-k hatékony jogi képviselésének ellátására.** A menedékkérő KNK-k elhelyezését ellátó gyermekotthonok gyermekvédelmi szakembereivel folytatott konzultációk azt mutatják, hogy a gyermekvédelmi gyám kirendelése akár a KNK elhelyezésétől számított 60 napig is eltarthat. A hódmezővásárhelyi gyermekotthonban megfigyelt gyakorlat továbbá azt mutatja, hogy a KNK-k számára ügygondnok kirendelésére a gyermekvédelmi gyám intézményének bevezetése óta nem kerül sor.³⁸

Az **IOM** által végzett, a kelet-európai tagállamok gondnoksági rendszereit elemző kutatás is megerősíti, hogy a KNK-k számára kijelölt **ügygondnokok érzékenyítő képzése hiányos**. A területen aktív civil szervezetek ugyan tartanak eseti jelleggel képzéseket, azonban az ügygondnokok részvételi hajlandósága és elkötelezettsége korlátozott, és így a képzések hatékonyságára hatással van. További hiányosságként azonosítja be az IOM jelentés az ügygondnoki rendszer felülvizsgálatának, monitoringjának hiányát Magyarországon.

NB: Kérem, jelölje meg, ha az eljárás különbözik abban az esetben, ha a kiskorú életkora felől kétség merül fel (pl. a gyermeknek nincsenek okmányai) és az életkor meghatározási eljárást még nem folytatták le.

Q9. Kérem, fejtse ki a magát kísérő nélküli kiskorúnak valló menedékkérő esetében irányadó életkor meghatározási eljárás menetét. (Rögzítik-e a hatóságok a kísérő nélküli kiskorúság tényét. Ha igen, mikor; lefolytatnak-e formális életkor meghatározást. Ha igen, milyen esetekben és hogyan zajlik le; Rögzítik-e az életkor meghatározási eljárás eredményét, ha igen, mikor – pl. helyettesítik-e a bemondott életkort a vizsgálat eredményeképpen becsült életkorra vagy a becsült életkort is megjelölik az aktában, stb.)

A Met. 44 § (1) bekezdése szerint amennyiben a magát kiskorúnak valló elismerését kérő kiskorúságát illetően **kétség** merül fel, életkora megállapítása céljából orvosszakértői vizsgálat kezdeményezhető. A vizsgálat kizárólag az elismerését kérő, ha pedig az elismerését kérő nyilatkozattételre képtelen állapotban van, törvényes képviselője vagy ügygondnoka hozzájárulásával végezhető el.

A UNHCR és a menekültügyi területen aktív civil szervezetek tapasztalatai azt mutatják, hogy **nem átlátható, hogy mely esetekben merül fel kétség** a hatóságban az illető kiskorúságát illetően, ugyanis nincs erre vonatkozó jogi rendelkezés, ami lehetővé tenné a jogalkalmazó számára a figyelembe veendő szempontok ismeretét. A BÁH a kutató jelen tanulmány elkészítése során feltett kérdésére válaszul elmondta, hogy **nincs belső iránymutatás a BÁH-on belül arra vonatkozóan, hogy mely esetekben áll fenn a kétség felmerülésének esetköre**, ezért az eljáró ügyintéző feladata ezt minden egyes eset kapcsán meghatározni. A rendelkezésre álló menekültügyi határozatok elemzésekor is kitűnt, hogy az eljáró hatóság diszkrecionális jogkörébe tartozik megállapítani azokat a tényeket és körülményeket, melyek meghatározóak annak eldöntésekor, hogy az adott személy kiskorú-e. A rendelkezésre álló ügyiratok továbbá azt is megerősítették, hogy – a 2.5. fejezetben kifejtettek szerint – a menedékkérő KNK esetében akkor is elrendelik a menekültügyi eljárásban lefolytatandó életkor meghatározási eljárást, ha az idegenrendészeti eljárás során már megállapítást nyert, hogy kiskorú. Ugyanakkor fontos megjegyezni, hogy ehhez az is hozzájárul, hogy a rendőrség által kezdeményezett életkor meghatározási eljárás során nem lehet minden esetben meghatározni a KNK életkorát.

Mivel **nincsenek egyértelmű szabályok a más tagállamok által lefolytatott életkor meghatározási vizsgálatok kölcsönös elismerésére vonatkozóan**, gyakran fordul elő, hogy egy másik tagállam által kiskorúként azonosított KNK-t Magyarországon újabb életkor-meghatározási eljárás alá vetnek a hatóságok annak érdekében, hogy a továbbiakban kiskorúként kezelhessék. A UNHCR és a Helsinki Bizottság tapasztalata szerint nincs egyhangú gyakorlat arra vonatkozóan, ha a menekültügyi őrizetben lévő, magát KNK-nak valló személy esetében korábban már sor került az idegenrendészeti eljárásban elrendelt rendőrorvos által lefolytatott életkor meghatározási vizsgálatra, azonban az illető ezt a negatív orvosi szakvéleményt vitatja és szeretné, ha a továbbiakban kiskorúként kezelnék. Előfordulhat, hogy a menekültügyi hatóság – a

³⁸ Hódmezővásárhelyi gyermekotthon dolgozójával folytatott interjú.

menedékkérő KNK kérése ellenére – nem rendel el hivatalból egy újabb életkor meghatározási vizsgálatot a hatóság költségén azon az alapon, hogy már sor került az életkor-meghatározási eljárás lefolytatására az idegenrendészeti eljárás során. **Ez a gyakorlat jelentősen nehezíti a KNK-k hozzáférését az életkoruknak megfelelő befogadási feltételekhez.**

Az Alapvető Jogok Országgyűlési Biztosa 2010-es jelentésében³⁹ **aggályosnak** tartotta az életkor-meghatározási eljárás magyarországi **módszertanát**. A Biztos javaslatot tett a Met. 44. §-nak módosítására annak érdekében, hogy az életkor meghatározási eljárás gyermekközpontúan és a gyermek nemének figyelembe vételével történjen és a gyermek pszichés érettségének, továbbá az őt érintő releváns etnikai és kulturális tényezők vizsgálatára is kitérjen. Az ombudsman 2012-ben folytatott vizsgálata során megállapította, hogy a nemzetközi gyakorlattal ellentétben az életkor meghatározási eljárás **továbbra sem multidiszciplináris megközelítésű**, a szociális munkások és pszichológusok véleménye továbbra sem képezi az életkor meghatározás részét Magyarországon. Ugyanakkor a Biztos **pozitívként** értékelte, hogy 2011 szeptembere óta az életkor meghatározást a **menekültügyi eljárásban egy szakképzett igazságügyi orvosszakértő végzi**. A vizsgálat során egy hibahatárt alkalmaznak, amennyiben ebbe beleesik az illető, akkor kiskorúnak tekintendő.⁴⁰ A UNHCR több esetben találkozott olyan esetekkel, amikor a KNK iratanyaga nem tartalmazott információt az életkor meghatározási eljárásra vonatkozóan, hanem csupán egy feljegyzés szerepelt arra vonatkozóan, hogy az illető nem tekintendő kiskorúnak. **Ezzel összefüggésben megállapítható, hogy nincs egységes gyakorlat az életkor meghatározási eljárás eredményének iratanyagba történő feljegyzésére vonatkozóan.**

Q10. Kérem, jelölje meg a menedékkérő KNK-k esetében a menekültügyi eljárás átlagos hosszát.

Erre vonatkozóan a BÁH nem végez adatgyűjtést. Ugyanakkor a hódmezővásárhelyi KNK Otthon dolgozóinak tapasztalatai azt mutatják, hogy a gyakorlatban a menedékkérő KNK esetében a menekültügyi eljárás **akár 8-9 hónapig is eltarthat**. Ez a gyakorlat **aggályosnak** vélhető, figyelembe véve a Met. 35. § (7) bekezdésében foglalt követelményt, miszerint a KNK menedékkérelmét **oron kívül kell elbírálni**.

NB: Kérem, jelölje meg, ha az eljárás különbözik abban az esetben, ha a kiskorú életkora felől kétség merül fel (pl. a gyermeknek nincsenek okmányai) és az életkor meghatározási eljárást még nem folytatták le.

2.6 Gyámság és életkor meghatározás nem menedékkérő KNK-k esetében

Q11. Kérem, fejtse ki, hogy milyen gyámot rendelnek ki a **nem menedékkérő KNK** számára. Kérem, jelölje meg, hogy: ki rendeli el a gyámot a KNK számára, ki lesz a kirendelt gyám, mi a szerepe, mely KNK-k számára kell kirendelni gyámot, hány éves korig és ez mindez függ-e a KNK idegenrendészeti státuszától, kap-e a KNK másik gyámot amennyiben nemzetközi védelemben részesítik, stb.

Amennyiben a kiskorúság megállapítására sor került, a rendőrség feladata kezdeményezni a nem menedékkérő KNK **ideiglenes hatályú elhelyezését**, tekintettel arra, hogy szülői felügyelet nélkül van.⁴¹ Továbbá a rendőrség köteles haladéktalanul intézkedni a KNK érdekeinek képviselőjére hivatott **ügygondnok kirendelése** iránt, akinek jelenlétében sor kerül idegenrendészeti eljárásban történő személyes meghallgatására.⁴² Az idegenrendészeti hatóság a KNK elhelyezése érdekében köteles megkeresni az **V. kerületi gyámhivatalt**.⁴³ Ezt követően a nem menedékkérő KNK jellemzően **Hódmezővásárhelyen**, a nem menedékkérő KNK-k elhelyezésére szolgáló gyermekotthonban kerül elhelyezésre. A UNHCR, a Helsinki Bizottság és a rendőrség nemrégiben kiadott határmegfigyelő jelentése szerint a kirendelt ügygondnokok nincsenek kellőképpen felkészülve a KNK-k érdekeinek teljes körű képviselőjére az idegenrendészeti eljárás során, ugyanis pl. általában nem teszik meg a szükséges lépéseket a KNK-k családtagjainak felkutatása

³⁹ AJB 7120/2009 és AJB 497/2010 sz. jelentések

⁴⁰ EMN Ad-Hoc Query on Unaccompanied Minors – updated facts and statistics Requested by SE EMN NCP on 23 January 2012 available at: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/docs/ad-hoc-queries/protection/367_emn_ad-hoc_query_unaccompanied_minors_-_updated_facts_and_statistics_23jan2012_wider_dissemina_en.pdf

⁴¹ A Gyvt. 72 § (1)

⁴² Harmvhr. 72 §(2)

⁴³ Harmvhr 72 § (3)

érdekében.⁴⁴

Q12. Kérem, fejtse ki a magát kiskorúnak valló nem menedékkérő KNK esetében lefolytatott életkor meghatározási vizsgálat menetét. Kérem, jelölje meg a különféle helyzeteket, mint pl. határon menedékjogi kérelmet benyújtó KNK, irregulárisan itt tartózkodó KNK stb. Jelölje továbbá, hogy: sor kerül-e a KNK által nyilatkozott életkor (születési idő) feljegyzésére, ha igen, mikor; sor kerül-e életkor meghatározási vizsgálatra, ha igen mikor és milyen formában; feltüntetik-e az életkor meghatározási vizsgálat megállapításait az iratanyagban (külön feltüntetik-e a KNK által nyilatkozott életkort – születési dátumot – illetve a hatóság által az életkor meghatározási eljárás során megállapított életkort stb.

A 2.3. fejezetben kifejtettek szerint abban az esetben, amikor egy nem menedékkérő KNK-t a rendőrség elfog/igazoltat a határon vagy az ország területén és ő nem képes személyazonosságát/tartózkodása jogszerűségét igazolni, a rendőrség max. 12 órára előállítja, mely időtartam meghosszabbítható további 12 óras visszatartás intézkedés elrendelése erejéig. **Amennyiben a rendőrségnek ezalatt az időszak alatt (max. 24 óra) kétsége merül fel az illető kiskorúsága felől, elrendelheti az életkor meghatározási eljárást, ami az igazoltatástól számított 24 órán belül lefolytatandó.**

Az **Alapvető Jogok Biztosa** AJB-2731/2012. sz. **jelentésében** tapasztaltak azt mutatják, hogy előfordul, hogy a rendőrség a látványosan 18 év alatti személyek életkor meghatározási vizsgálatát is elrendeli annak érdekében, hogy kiskorúként kezelhesse őket. A gyakorlatban az életkor meghatározási eljárás **lefolytatására** az elfogástól/igazoltatástól számított néhány órán belül kerül sor, **anélkül, hogy a KNK érdekeit képviselő ügygondnok jelen lenne.** A hatóságok elmondása szerint ez arra vezethető vissza, hogy az idegenrendészeti eljárásban az életkor meghatározási eljárás lefolytatására nyitva álló határidő 24 óra, azonban ez idő alatt ügygondnok kirendelésére nem kerülhet sor.⁴⁵

A UNHCR tapasztalatai szerint több esetben is előfordult, hogy az idegenrendészeti iratanyag nem tartalmazott részletes információt az életkor meghatározási eljárással kapcsolatban, hanem az iratanyagban egyszerűen feljegyzésre került, hogy a kérelmező nem kiskorú. Mindemellett **előrelépésként** szükséges megemlíteni, hogy a **Bűnügyi és Szakértői Kutatóintézet 2013-ban kidolgozott egy az idegenrendészeti eljárásban lefolytatott életkor-meghatározási eljárásra vonatkozó módszertani útmutatót.** Ugyanakkor tekintettel arra, hogy a módszertani útmutató csupán ajánlás jellegű, a menekültügyi eljárásokban nem kell irányadónak tekinteni az alkalmazás során. Az életkor meghatározási eljárás eredménye általában bekerül az iratanyagba⁴⁶. Ugyanakkor a KNK által vallott életkor az idegenrendészeti eljárásban lefolytatott személyes meghallgatáson elmondottakból rekonstruálható.

A Kúria **elnöke által felállított idegenrendészeti joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye**⁴⁷ szerint a rendőrség helyesen alkalmazza az életkor meghatározási vizsgálat során az 1-3 év közötti hibahatárt, és kiskorúnak tekinti az illetőt, amennyiben beleesik ebbe a hibahatárba. Az összefoglaló vélemény megállapításai között szerepel az is, hogy a bírák az orvosi véleményt akkor sem bírálják felül, ha a meghallgatáson, szemrevételezés alapján bennük, mint laikusban is kétség merül fel a tekintetben, hogy az őrizetben lévő személy nagykorú lenne. Ez a menekültügyi őrizet automatikus meghosszabbításához vezet, hiszen antropológus általi vizsgálatra nem kerül sor. A **Munkacsoport álláspontja** szerint, amikor **kétség merül fel a bíróságban** a személyes meghallgatáson a **nagykorúság tekintetében**, akkor a **közvetlenség elvének érvényesülése** érdekében az eljáró bíró **mérlegelheti az orvosi vélemény helytállóságát** személyes benyomásai alapján, tekintettel arra, hogy **a kiadott orvosi vélemény nem tekinthető orvosi szakvéleménynek.** Ehhez az is szükséges lenne, hogy az orvosi vélemény tartalmazza az antropológusok és pszichológusok véleményét is. **A Munkacsoport ajánlásai is hozzájárultak** ahhoz a **nemrégiben tapasztalt elsőfokú bíróságoknál tapasztalt gyakorlathoz**, miszerint a menekültügyi őrizet meghosszabbításának felülvizsgálatakor **a láthatóan kiskorú fogvatartott esetében szabadítják a kiskorút az őrizetből**, annak ellenére, hogy az idegenrendészeti eljárásban hozott orvosi vélemény szerint

⁴⁴ A jelentésben szerepel egy nem menedékkérő KNK esete, aki ugyan beszámolt arról, hogy az EU-ban élnek családtagjai, azonban sem az idegenrendészeti hatóság, sem az ügygondnok nem kezdeményezte az Olaszországban tartózkodó családtagok felkutatását.

⁴⁵ Dr. Kricskovics Antal, Országos Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet Bűnügyi Technikai Főosztály Bűnügyi Orvosi Osztály „Kiskorú migránsok életkorbecslése - orvosi lehetőségek és idegenrendészeti elvárások 2014, letölthető: <http://www.pecshor.hu/periodika/XIV/kricskovicsa.pdf>.

⁴⁶ A kutató rendelkezésére álló ügyiratokból kitűnik, hogy általában a magát KNK-nak valló személy becsült és általa nyilatkozott életkora is szerepel az ügyiratokban.

⁴⁷ http://www.lb.hu/sites/default/files/joggyak/idegenrendeszeti_osszefoglalo_velemen_ykuria.pdf

nagykorú.

Az életkor meghatározási eljárás során hozott **végzés ellen** – a menedékkérő KNK-k esetéhez hasonlóan – **nincs lehetőség jogorvoslattal élni**. Ez jelentős mértékben hátráltatja a KNK-k életkoruknak megfelelő befogadási feltételekhez való hozzáférését.

2.7 Menedékkérő és nem menedékkérő KNK-k számára kiadott tartózkodási engedélyek

Q13a. Kérem, részletezze a nem menedékkérő KNK-k, valamint az elutasított menedékkérő KNK-k részére kiadható tartózkodási engedélyeket

Amikor egy KNK irregulárisan érkezik Magyarországra és nem folyamodik menedékjogért (vagy menedékjogi kérelmét elutasították), az eljáró hatóság idegenrendészeti eljárást kezdeményez vele szemben (illetve a menedékjogi eljárás idejére felfüggesztett idegenrendészeti eljárást folytatja), melynek időtartamára **ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolást** kap, amely 3 hónapra érvényes (meghosszabbítható további max. 3 hónappal).⁴⁸ Az idegenrendészeti eljárás eredményeképpen az idegenrendészeti hatóság befogadott státuszt, illetve KNK számára nyújtható humanitárius célú tartózkodási engedélyt adhat ki.

A befogadott státusz (visszaküldés tilalma): A nem menedékkérő KNK számára az idegenrendészeti hatóság jellemzően a befogadott státusszal járó 1 évig érvényes (évente megújítható) humanitárius célú tartózkodási engedélyt adhat. A befogadott státusz az idegenrendészeti⁴⁹ és a menekültügyi eljárás keretében is nyújtható. A befogadott státusz a Magyarországra jogszerűtlenül érkező KNK számára abban az esetben biztosítható, amennyiben származási országa vagy biztonságos harmadik ország esetében fennáll a visszaküldés tilalma. Továbbá a KNK-k esetében többlet garanciaként szolgál, hogy a Harmtv. 45 § (5) bekezdése szerint „**KNK csak akkor utasítható ki, ha a származási államában vagy más befogadó államban a család egyesítése, illetve az állami vagy egyéb intézményi gondoskodás megfelelően biztosított.**” (A Visszatérési Irányelv 10. § (2) bekezdését átültető rendelkezés) Az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala AJB-2731/2012. sz. jelentése szerint azonban a gyakorlatban az eljáró hatóságok nem vizsgálják meg kellőképpen, hogy a KNK származási országába, vagy más befogadó államba történő visszaküldése esetén a fentiekben részletezett előfeltételek fennállnak-e.

Humanitárius célú tartózkodási engedély KNK számára: A Harmtv. 29 § (1) d) pontja szerint „az e törvényben foglalt tartózkodási feltételek hiányában humanitárius célból tartózkodási engedéllyel kell ellátni azt a harmadik országbeli állampolgárt, aki Magyarország területén született és azt követően a magyar jog szerint érte felelős személy felügyelete nélkül maradt, **illetve a kísérelő nélküli kiskorút.**” A nem harmonizált EU státuszokról szóló EMH tanulmány, továbbá a UNHCR, a Helsinki Bizottság és a Rendőrség Határmegfigyelési programjának tapasztalatai azonban azt mutatják, hogy a hatóságok a gyakorlatban nem adnak ki ilyen típusú humanitárius célú tartózkodási engedélyt a KNK-k számára.

Hontalan státusz: A Magyarország által hontalanként elismert személyek 3 évig érvényes humanitárius célú tartózkodási engedélyt kapnak. Megjegyzendő, hogy e státusz megszerzéséhez – ellentétben a befogadott státusszal – külön ez irányú kérelem benyújtása szükséges a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatalhoz.

Humanitárius célú tartózkodási engedély emberkereskedelem áldozatai számára: 6 hónapig érvényes tartózkodási engedély.

Q13b. Kérem, részletezze a nemzetközi védelemben részesített KNK-k számára biztosított tartózkodási engedélyeket (pl. menekült státusz, vagy a nemzetközi védelem egyéb formáira alapozott tartózkodási engedély etc.)

A menedékkérő KNK-k számára **3 típusú védelmi forma** nyújtható menedékkérelmük vizsgálatának eredményeképpen:

A **nemzetközi védelemben** részesített KNK-k **menekült státuszt vagy oltalmazott státuszt** kapnak. Az

⁴⁸ Harmtv. 30 § (1) bekezdés h) pont.

⁴⁹ Harmtv. 2 § (f) pont.

elismert menekült tartózkodási engedélye időben nem korlátozott, 10 évig érvényes magyar személyigazolványt kapnak. Az oltalmazott státusz 5 éves tartózkodásra jogosít, amely 5 évente megújítható, amennyiben a státusz megadásának feltételei továbbra is fennállnak.⁵⁰ Az oltalmazott státusszal rendelkező KNK-k számára is kiadható 5 évig érvényes személyazonosító okmány.

Amennyiben a menedékkérő KNK esetében a menekültként, illetve oltalmazottkénti elismerés feltételei nem állnak fenn, ugyanakkor esetében a visszaküldés tilalma érvényes, a menekültügyi hatóság a Met. 45 §-ban foglaltak szerint **befogadottként** elismeri és 1 éves tartózkodásra jogosító humanitárius tartózkodási engedéllyel látja el. (lásd Q13.a. pontban kifejtettek)

Q13c. Kérem, m fejtse ki a belépési követelményeket nem teljesítő KNK-k, továbbá az ország területén igazoltatott KNK-k számára nyújtott (ideiglenes) tartózkodási engedélyeket.

KNK típusa	Kérem jelölje meg a KNK-k számára kiadott tartózkodási engedélyeket
Nem menedékkérő, a repülőtéren vagy határon érkező KNK	ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolás az idegenrendészeti eljárás lefolytatásáig
Az ország területén igazoltatott nem menedékkérő KNK	
A (szárazföldi vagy reptéri) határon igazoltatott menedékkérő KNK	6 hónapig érvényes, (alkalmanként 6 hónappal meghosszabbítható) humanitárius tartózkodási engedély.
Az ország területén belül igazoltatott menedékkérő KNK	
Nemzeti hatóságnál menedékjogért folyamodó KNK	
Hontalanság iránti kérelmet benyújtó KNK	ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolás a hontalansági eljárás lefolytatásáig (amennyiben e kérelmezőnek nincs egyéb tartózkodási jogcíme)
Nem menedékkérő emberkereskedelem áldozata KNK	az emberkereskedelem áldozata számára az áldozatsegítő hatóság indítványára, a gondolkodási idő tartamára (legfeljebb 1 hónapra) kiadott ideiglenes tartózkodásra jogosító igazolás

[3. fejezet: Befogadási feltételek ideértve a KNK-k számára biztosítandó integrációs intézkedéseket](#)

[3.1: Befogadási és ellátási feltételek KNK-k számára](#)

Q14. Kérem, nyújtson információt a KNK-k számára biztosítandó befogadási és ellátási feltételekkel kapcsolatos nemzeti szabályozásról Magyarországra érkezésüktől egészen egy tartós megoldás megtalálásáig. Kérem, tegyen különbséget a különféle státuszú KNK-kat megillető ellátások között.

⁵⁰ Met. 14 §

Amint korábban kifejtésre került, **kétség esetén a kiskorúság megállapításáig (életkor-meghatározási eljárás lefolytatásáig) a magát KNK-nak valló személyt nagykorúként kezelik**, ezért a nagykorúak befogadására alkalmas befogadó állomáson, közösségi szálláson kerül elhelyezésre, vagy őrizetbe, amennyiben az őrizet elrendelésének feltételei fennállnak. Amennyiben a kiskorúságuk megállapításra került, a Gyvt. értelmében a **menedékkérő KNK-k teljes egészében, a nem menedékkérő KNK-k részben a magyar gyermekvédelmi rendszer hatálya alá kerülnek és otthont nyújtó ellátásokra** jogosultak. A Gyvt. 45. § (1) alapján az otthont nyújtó ellátás keretében teljes körű ellátásra jogosultak, amely magában foglalja a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról (teljes körű ellátásáról) való gondoskodást.

A nemzetközi védelemért folyamodó KNK-kat a főtí Károlyi István Gyermekotthonban helyezik el, egy a KNK-k részére fenntartott különálló épületben. A **nem menedékkérő KNK-k** elhelyezésére kijelölt gyermekotthon a **hódmezővásárhelyi Szent Ágota Gyermekotthon**, azonban a gyakorlat azt mutatja, hogy bizonyos esetekben – kapacitás hiány⁵¹ miatt – menedékkérő KNK-k elhelyezésére is itt kerül sor.

Az emberkereskedelem áldozataivá vált KNK-k azonosítása Magyarországon még gyerekcipőben jár, ugyanis a nemzeti azonosítási mechanizmust 2013-ban lépett hatályba. Az EMH 2013-ban megjelent emberkereskedelemtől szóló fókusztanulmánya szerint a KNK-kat befogadó hazai gyermekotthonban elhelyezett **KNK-k emberkereskedelem áldozataiként való nyilvántartására vonatkozóan nincsenek adatok**. Ezt erősíti meg az Alapvető Jogok Biztosának jelentésében⁵² foglalt megállapítás is, miszerint a rendőrség a határon az illegális határátlépést elkövető kísérő nélküli kiskorúak esetében elmulasztja értesíteni az áldozatsegítő hatóságot a potenciálisan emberkereskedelem áldozatává vált KNK esetéről, továbbá nem kezdeményez büntetőeljárást emberkereskedelem, illetve embercsempészet gyanúja miatt.

Nagykorúságuk elérését követően **a nemzetközi védelemben részesített KNK-k utógondozói ellátásra jogosultak** (jellemzően a főtí gyermekotthonban), esetükben – az EMMI tájékoztatása szerint – ez tekinthető tartós megoldásnak. **Ugyanakkor megjegyzendő, hogy amennyiben a később menekültként/oltalmazottként elismert KNK a menedékkérelme elbírálása előtt válik nagykorúvá, elesik az utógondozói ellátásra való jogosultságtól.**

Q15. Melyek azok a nemzeti hatóságok illetve civil szervezetek, melyek feladata a KNK-k érkezésétől a tartós megoldás megtalálásáig befogadási és ellátási feltételek biztosítása? Kérem térjen ki a finanszírozásra is (pl. befogadó állomás, egészségügy, oktatás stb.) Kérem, tegyen különbséget a KNK-k státusza alapján járó különféle ellátások között.

Amennyiben **kiskorúságuk megállapításra** került, a **menedékkérő és elismert menekült KNK-k** a Gyvt. 4. § (1) c) pontja értelmében a **Gyvt. teljes körű személyi hatálya alá** kerülnek és a magyar gyermekekkel azonos jogokat élveznek. Ugyanakkor a **nem menedékkérő KNK-k** a Gyvt. 4 § (3)⁵³ szerint **nem kerülnek teljes egészében a Gyvt. személyi hatálya alá, így a gyermekvédelmi juttatásoknak csak egy részére jogosultak**. A KNK-k befogadásáért és ellátásáért felelős nemzeti hatóság az **Emberi Erőforrások Minisztériuma irányítása alatt álló Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság**. **Az ellátás költségeit az állami költségvetés fedezi**. A **nem menedékkérő KNK-k** elhelyezésére szolgáló **hódmezővásárhelyi Szent Ágota Gyermekotthont** a Katolikus Egyház működteti, a Katolikus Egyház és az Állam között kötött ellátási szerződés keretében. Ugyanakkor a korlátozott kapacitás miatt a kunfehértói, szegedi, makói, ópusztaszeri és szentesi gyermekotthonok is fogadnak eseti jelleggel nem menedékkérő KNK-kat. **A főtí KNK Otthon** is működtet a KNK-k ellátását, integrációját célzó projekteket az Európai Menekültügyi Alapból. Megjegyzendő továbbá, hogy a migráció és menekültügy területén tevékenykedő **civil szervezetek** (Cordia Alapítvány, Menedék Egyesület, Református Misszió Központ, Helsinki Bizottság),

⁵¹ max. 18 férőhely

⁵² Az Alapvető Jogok Biztosának Jelentése az AJB-2731/2012. számú ügyben.

⁵³ E törvény szerint kell eljárni az (1) bekezdésben meghatározott személyeken kívül a Magyarország területén tartózkodó nem magyar állampolgárságú gyermek védelmében is, ha az ideiglenes hatályú elhelyezésnek, a nevelési felügyelet elrendelésének vagy a gyám kirendelésének az elmulasztása a gyermek veszélyeztetettségével vagy elháríthatatlan kárral járna.

valamint az IOM és az UNHCR nagymértékben hozzájárulnak a KNK-k ellátásához és integrációjához. A civil szervezetek által működtetett projektek finanszírozása jellemzően az **Európai Menekültügyi Alapból**, a Belügyminisztérium társfinanszírozásán keresztül történik.

Q16a. Mi tekinthető tartós megoldásnak a gyermek számára Magyarországon (gyakorlatból, befogadó intézmények által alkalmazott iránymutatásokból is kimutatható stb.) ?

Noha mind a Met., mind a Gyvt. kifejezetten hivatkozik a hatóságnak a gyermek legfőbb érdeke figyelembe vételével kapcsolatos kötelezettségére a gyermeket érintő eljárások során, nincsenek további rendelkezések e kötelezettség (alapelv) alkalmazására vonatkozóan. **Magyarországon nincs formális, egyéniesített eljárás a gyermek legfőbb érdekének meghatározására vonatkozóan.** Ezért a „tartós megoldások” meghatározására vonatkozó formális vizsgálatra sem kerül sor. A UNHCR tapasztalatai szerint ez sok esetben ahhoz vezet, hogy a KNK ügyében eljáró hatóságok diskrecionális alapon döntenek a gyermek legfőbb érdekét szolgáló megoldásról. **A várhatóan 2015-ben megjelenésre kerülő UNHCR-UNICEF BID (Best Interest Determination) iránymutatás** előkészítése végett a UNHCR a civil és kormányzati szervekkel szoros együttműködésben folytatott konzultációkat a Magyarországon felállításra kerülő BID eljárás kialakítása érdekében. Remélhetőleg a 2015-ben kiadásra kerülő BID iránymutatás hozzájárul a KNK-k számára is alkalmazandó formalizált BID eljárás kialakításához Magyarországon.

Q16b. Milyen gyorsan döntenek a hatóságok a KNK-k számára legfőbb érdekeik figyelembe vételével meghatározott tartós megoldásokról? Kérem, jelölje meg, hogy mely kezdő időponttól kezdve azonosítják be a hatóságok a tartós megoldásokat? (pl. elfogás, kérelem stb.)

Lásd a 16a kérdésre adott választ.

3.2: Elhelyezés és egyéb befogadási feltételek

Q17. Kérem, fejtse ki az alábbi táblázatban a KNK-k számára nyújtott befogadási és ellátási formákat.	Kérem, fejtse ki (I/N), hogy az alábbiakban felsorolt anyagi befogadási feltételek közül melyek elérhetőek természetben, melyek pénzben a KNK-k számára, továbbá adjon egy rövid leírást az adott ellátásról.		
Elhelyezés típusa és hozzáférés más típusú ellátáshoz és az anyagi befogadási feltételekhez	Menedékkérő és elismert menekült/oltalmazott KNK-k	Nem menedékkérő KNK, ideértve az emberkereskedelem áldozatát, továbbá az irreguláris határátlépő KNK-t	Kérem jelölje meg, ha az eljárás különbözik abban az esetben, ha a kiskorú életkora felől kétség merül fel (pl. nincsenek okmányai) és az életkor meghatározási eljárást még nem folytatták le.
Felnőttekkel együttes elhelyezés	N	N	I (akár őrizet is lehetséges, amíg nem bizonyosodik be, hogy kiskorú)
Nevelőszülőnél történő elhelyezés	N	N	N

Kifejezetten gyermekek elhelyezését szolgáló befogadó állomás	N	N	N
A kiskorúak számára speciális ellátást biztosító elhelyezés	N	N	N
Speciális elhelyezés emberkereskedelem áldozatává vált KNK számára	N	N	N
A KNK-k egyéni igényeinek kielégítésére alkalmas speciális elhelyezés	I Különálló épület (KNK Otthon) a fóti Károlyi István Gyermekotthon területén, amely a menedékkérő és elismert menekültek és oltalmazottak elhelyezésére szolgál (kapacitás: 32 KNK és 50 utógondozói ellátásra jogosult KNK elhelyezésére alkalmas)	I Hódmezővásárhelyi Szent Ágota gyermekotthon (KNK Otthon) – kapacitás: 18 fő a nem menedékkérő KNK-k elhelyezésére lett kijelölve.	N
Más típusú elhelyezés	N	N	N
Étkezés (hogyan történik a gyakorlatban, pl. étkezési utalvány formájában, saját magukra főzhetnek stb.)	Napi 5 alkalommal étkezés (1X kötelező meleg étel biztosítása) orvosi rendelvényre a speciális diéta igényeket figyelembe veszik. Mind a fóti, mind a hódmezővásárhelyi KNK Otthonban engedélyezett a KNK-k számára a főzés, a gyerekotthon dolgozói kérésre beszerzik a szükséges alapanyagokat.		Napi 3x étkezés
Ruházkodás (hogyan történik a gyakorlatban, pl. ruhapénz vagy használt ruhák biztosítása, stb.)	Jogszabály szerint legalább 6 váltás fehérneműt, valamint 3 váltás hálóruhát, továbbá az évszaknak megfelelő legalább 2 váltás hétköznapi (otthoni és utcai) felsőruhát és cipőt, valamint alkalmi és sportruházatot. Továbbá a gyakorlatban a fóti gyermekotthon nevelője elkíséri a KNK-t ruhavásárlásra, illetve adományok is előfordulnak.		Eseti jelleggel, amennyiben rendelkezésre állnak ruhaadományok
Zsebpénz/Juttatás (Kérem, jelölje meg, hogy van-e lehetőségük zsebpénzt keresni az elhelyezésüket biztosító intézményben, mennyi pénzt kereshetnek és milyen formában kerül kifizetésre stb.)	A zsebpénz összege a 14. életévét betöltött KNK-k számára 5130 Ft havonta, a fóti gyermekotthon területén van lehetőség munkavállalásra (kézműveskedés és kertészkedés) (lásd Q31.)	A zsebpénz összege a 14. életévét betöltött KNK-k számára 5130 Ft havonta, nincs lehetőség pénzt keresni a KNK otthonban.	Havi zsebpénz biztosítása a részletes vizsgálati eljárásba bocsátott menedékkérő számára.
Egyéb befogadási feltételek	A fóti KNK Otthonban rendelkezésre áll egy imaszoba, továbbá ingyenes internet, illetve a beiskolázott		Változó, az elhelyezés módjától függ.

	menedékkérő és menekült KNK-k számára az Otthon biztosítja a havi bérltet Fót és Budapest viszonylatban.		
--	--	--	--

Q18. Kérem, fejtse ki, hogy a KNK-knak van-e lehetőségük kiválasztani a részükre biztosított befogadási feltételek igénybe vételének módját, felnőtté válásukat elősegítendő? (pl. elkészíthetik-e maguk az ebédjüket, vacsorájukat? Maguk gondoskodhatnak-e ruháik beszerzéséről? stb.)

A UNHCR 2013-as AGD jelentésében foglaltak alapján, valamint a hódmezővásárhelyi és fóti gyermekotthonokkal folytatott megkeresésekre adott válaszokból is megállapítható, hogy a KNK-kat az alábbi módon segítik a függetlenné válásban: saját maguk választhatják ki az általuk elkészítendő ételhez szükséges alapanyagokat, bevonják őket a ruhák valamint a higiéniai eszközök kiválasztásába, a csoportgazdálkodás során felkészítik a KNK-kat a pénzzel történő gazdálkodásra és a háztartás vezetéséhez szükséges ismeretek megszerzésére.⁵⁴

Q19. Mely (kormányzati illetve nem -kormányzati) szervezetek felelősek a KNK-k befogadási feltételeinek biztosításáért és ellátásáért?

Lásd Q15. kérdésre adott választ.

Q20. Kérem, nyújtson információt a KNK-kal foglalkozó gyermekotthoni dolgozókról: milyen végzettségűek, mik a főbb feladataik, milyen KNK-kal kapcsolatos érzékenyítő képzésben vettek részt, kb. hány KNK felügyelete jut 1 gondozó alá stb.

Fóton és Hódmezővásárhelyen dolgozó szakemberek: gyermek- és ifjúságvédelmi felügyelő, gyermekvédelmi asszisztens, szociálpedagógus, romológus, romológia-pedagógia szakos tanár, pszichológus, pedagógus.⁵⁵ Pozitívként kiemelendő, hogy Fóton a KNK Otthon vezetője afgán származású néhai menekült, ezért az afgán KNK-kal (Magyarországra érkező menedékkérő KNK-k 80 %-a afgán) való kommunikáció zökkenőmentes. Mindkét KNK otthon munkatársai működésük megkezdését követően részesültek KNK-kal kapcsolatos érzékenyítő képzésekben. A migrációs és menekültügyi területen tevékenykedő szervezetek (Menedék Egyesület, Terre des Hommes, Helsinki Bizottság, RMK, Cordélia Alapítvány) alkalmi jelleggel tartanak érzékenyítő képzéseket a gyereketthon dolgozói számára. Mindemellett igény mutatkozik az intézményesített formában biztosítandó képzésekre. Hódmezővásárhelyen 7 gyermekvédelmi dolgozóra 18 KNK jut, Fóton ez a szám magasabb, tekintettel az elhelyezett KNK-k magas számára.

Q21. Hogyan értékeli átfogóan a KNK-k számára Magyarországon biztosított anyagi befogadási/elhelyezési feltételeket a rendelkezésre álló adatok, tanulmányok, jelentések stb. tükrében? Be tud-e számolni előrelépésről az új Befogadási irányelvben foglaltakhoz mérten?

Előrelépésnek tekinthető, hogy 2011 májusa óta a menedékkérő és elismert menekült/oltalmazott KNK-kat az elhelyezésükre kijelölt **fóti gyermekotthonban helyezik el** az új Befogadási Irányelv 24 (2) c) pontjában foglaltakkal összhangban. Ez a korábbi bicskei – felnőttekkel együttes elhelyezéssel **összehasonlításban komoly előrelépésnek** számít. További pozitív változás a nem menedékkérő KNK-k elhelyezésére kijelölt hódmezővásárhelyi gyermekotthon. Azonban a fentiekben kifejtettek szerint kétség esetén az életkor meghatározási eljárás lefolytatásának idejére a KNK-kat nagykorúként kezelik és a nagykorúak elhelyezésére szolgáló befogadó állomáson (vagy őrzött központban) helyezik el. Ugyanakkor az **Alapvető Jogok Biztosa AJB-733/2012. sz. jelentésében nem talált alapvető jogokkal összefüggő visszasságokat** a KNK-k fóti gyereketthonban történő ellátásával és elhelyezésével kapcsolatosan. A **UNHCR 2013-as életkor, nem és sokféleség** tárgyában készített jelentése általánosságban kielégítőnek találja a fóti gyermekotthonban lévő

⁵⁴ <http://m.168ora.hu/globusz/karolyi-istvan-gyermekkozpont-fot-menekultek-raoufi-fatana-124207.html>

⁵⁵ AJB-733/2012 jelentés

befogadási feltételeket, ugyanakkor bizonyos hiányosságokat is megállapít.

3.3: Jogi segítséghez való hozzáférés

Q22: Kérem, fejtse ki, hogyan férnek hozzá a jogi segítséghez a KNK-k Magyarországon.

Jogi tanácsadás/képviselet	Menedékkérő és elismert menekült/oltalmazott KNK	Nem menedékkérő, irreguláris határátlépő, valamint az emberkereskedelem áldozatává vált KNK	Kérem, jelölje meg, ha az eljárás különbözik abban az esetben, ha a kiskorú életkora felől kétség merül fel (pl. nincsenek okmányai) és az életkor meghatározási eljárást még nem folytatták le.
Jogi tanács és egyéb típusú jogi segítség	A jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX törvény (Jst.) 5 § (2) d) pontja alapján a jövedelmi és vagyoni helyzetére tekintet nélkül rászorulnak tekintendő a menekült, menedékes, menekültkénti vagy menedékeskénti, illetve elismerését kérő személy és erre való tekintettel ingyenes jogi segítségnyújtásra jogosult a Jst-ben meghatározott feltételek mentén.	A hontalankénti elismerését kérő KNK-ra a menedékkérő és elismert menekült KNK-kra vonatkozó szabályok irányadók.	A nagykorúként kezelt KNK-kra ugyanazok a rendelkezések irányadók.

Q23: Mely szervezetek (civil és kormányzati) felelősek a KNK-k számára történő jogi segítségnyújtás biztosításáért?

Az állami ingyenes jogi segítségnyújtás biztosításáért az Igazságügyi Hivatal felelős. Ezen kívül a KNK-k számára hozzáférhető ingyenes jogi segítséget a Magyar Helsinki Bizottság is szolgáltat (Fóton havonta egy alkalommal, Hódmezővásárhelyen megkeresésre eseti jelleggel).

Q24: Mi az általános megítélés a KNK-k számára biztosított jogi segítségnyújtást érintően?

Noha az ingyenes jogi segítségnyújtás lehetősége a Jst. szerint biztosított, a gyakorlatban a KNK-k nem minden esetben vannak tisztában ezzel a lehetőséggel. További **nehézséget** okoz számukra **a jogi segítséghez való tényleges hozzáférés**, ugyanis se Fóton, se Hódmezővásárhelyen **nincs rendszeres, ingyenesen elérhető, állam által biztosított jogi segítségnyújtás**⁵⁶. A KNK-k számára elsősorban a **Helsinki Bizottság biztosít** – jóllehet korlátozottan - hozzáférhető ingyenes jogi segítséget.⁵⁷ A KNK menedékjogi, illetve idegenrendészeti eljárás keretében részére kirendelt **ügygondnokok nem minden esetben rendelkeznek menekültügyi illetve idegenrendészeti jogismeretekkel**, ami lehetővé tehetné, hogy a gyermek legfőbb érdekeit hatékonyan képviselhessék.⁵⁸

⁵⁶ Forrás: KNK Otthonok által rendelkezésre bocsátott információk, továbbá a Belügyminisztérium által nyújtott információk alapján.

⁵⁷ Forrás: a hódmezővásárhelyi és fóti gyermekotthonok, továbbá a Helsinki Bizottság jogi munkatársa által nyújtott információ.

⁵⁸ France Terre D'Asile Comparative study on the Right to asylum for unaccompanied minors in the European Union 2012

3.4: Egészségügyi ellátás

Q25: Kérem, fejtse ki a KNK-k számára nyújtott egészségügyi ellátásokat.

	Kérem, jelölje és röviden ismertesse a KNK-k számára elérhető egészségügyi ellátásokat		
Egészségügyi ellátás	Menedékkérő vagy elismert menekült/oltalmazott KNK	Nem menedékkérő/jogszerűtlenül belépő/emberkereskedelem áldozatává vált KNK	Kérem, jelölje meg, ha az eljárás különbözik abban az esetben, ha a kiskorú életkora felől kétség merül fel (pl. nincsenek okmányai) és az életkor meghatározási eljárást még nem folytatták le.
Sürgősségi ellátás	<p>Igen, a sürgős szükség az Eütv. szerint az egészségi állapotban bekövetkezett olyan változás, amelynek következtében azonnali egészségügyi ellátás hiányában a beteg közvetlen életveszélybe kerülne, illetve súlyos vagy maradandó egészségkárosodást szenvedne. Az 52/2006. EÜM rendelet tovább pontosítja a definíciót, azzal, hogy meghatározza a sürgős szükség körébe tartozó ellátásokat. Ennek értelmében ide tartozik minden olyan egészségügyi szolgáltatás, amelyet a rendelet mellékletben meghatározott, az életet veszélyeztető állapotok és betegségek szakszerű ellátása, valamint azok maradandó egészségkárosító hatásának megelőzése érdekében – a beteg állapotának stabilizálásáig – végeznek.⁵⁹</p>		
Alap ellátás	Igen, a fóti KNK Otthon lakói számára a gyermekváros területén lévő	Gyermekotthononként változó.	A 3. országbeli állampolgár idegenrendészeti státuszától függően jár. Az életkor meghatározási eljárás befejezéséig a magát kiskorúnak valló személyt felnőttként kezelik a hatóságok.
Specializált ellátás	Egészségházban gyermekorvos és szakrendelés elérhetősége is biztosított.		
Pszichológiai segítség (tanácsadás)	Részben biztosított. A Cordelia Alapítvány munkatársai specializált pszicho-szociális segítségnyújtásban részesítik a fóti KNK Otthonban elhelyezett menedékkérő és elismert menekült/oltalmazott KNK-kat.	Részben biztosított. A hódmezővásárhelyi gyermekotthonban részállású pszichológus munkatárs dolgozik 2014 nyara óta. ⁶⁰ A többi, nem menedékkérő KNK-kat befogadó gyereketthonban nem biztosított.	
A KNK számára ugyanazon egészségügyi szolgáltatások hozzáférhetők, mint a magyar gyermek számára?	Kizárólag az elismert menekült/oltalmazott KNK-k számára elérhetőek a magyar gyermekek számára biztosított egészségügyi	Nem.	Nem.

59 Dr. Gellérné dr. Lukács Éva: A harmadik országbeli állampolgárok szociális jogai, 2009, Tullius Kiadó Európai Integrációs Alap, elérhető: http://www.shp.hu/hpc/userfiles/szocialisjogok/eia_kezikonyv_vegleges.pdf

60 A hódmezővásárhelyi gyermekotthon munkatársával 2014 augusztusában folytatott telefonos interjú alapján.

	ellátások.		
Sor kerül-e a KNK-k egészségügyi szűrésére annak érdekében, hogy egészségügyi állapotuknak megfelelő ellátásban részesüljenek?	Igen, az intézményi elhelyezést megelőzően egészségügyi szűrővizsgálatokra kerül sor.		
Hozzáférnek-e az egészségügyi biztosításhoz a KNK-k? Ha igen, milyen feltételek mentén?	Kizárólag az elismert menekült/oltalmazott KNK-k TB biztosítottak a tanulói jogviszonyuk ideje alatt, a magyar gyermekekhez hasonlóan.	Nem	Nem
Hol helyezik el a pszichiátriai vagy függőségi problémákkal küzdő KNK-kat?	A Gyvt. alapján a pszichiátriai problémákkal küzdő KNK-kat speciális gyermekotthonban kell elhelyezni.	N/A	N/A

Q26: Mely szervezetek (kormányzati és nem-kormányzati) felelősek a KNK-k egészségügyi ellátásáért?

Az egészségügyi ellátás biztosítása – ahogyan a KNK-k számára nyújtandó befogadási feltételek általában – az **állam feladata**. Ugyanakkor az állam által biztosítandó pszichológiai ellátás a gyakorlatban nem minden esetben hozzáférhető a KNK-k számára. A civil szektorban hiánypótló jelleggel a **Cordelia Alapítvány**⁶¹ munkatársai szakképzett tolmácsokkal kéthetente nyújtanak pszichológiai és pszichiátriai segítséget a fóti gyermekotthonban elhelyezett menedékkérő és elismert menekült, oltalmazott KNK-k számára.

Q27: Mi a KNK-k számára biztosított egészségügyi ellátás általános megítélése Magyarországon a létező kutatások, jelentések, egyéb forrásokból rendelkezésre álló információk alapján? Kérem, jelölje meg a forrásokat.

Lát-e előrelépést a hazai jogszabályi környezetben/gyakorlatban az átdolgozott befogadási irányelv (2013/33/EU) vonatkozásában?

Az **EU Alapjogi Ügynöksége**⁶² által végzett kutatás szerint a vizsgálat alá **vont KNK-k az érkezéskor elvégzett egészségügyi szűrővizsgálatokat nem tartották kielégítőnek**, illetve egy részük arról számolt be, hogy nem vetették alá ilyen típusú vizsgálatnak. A megkérdezett KNK-k többsége felületesnek ítélte meg az egészségügyi vizsgálatokat, illetve néhányan beszámoltak arról, hogy nem részesültek fogászati kezelésben, illetve arról, hogy a számukra orvos által felírt gyógyszereket nem kapták meg. A kutatás során megkérdezett (KNK-k ellátása területen dolgozó) szakemberek azonban azon az állásponton voltak, hogy az elérhető egészségügyi ellátások összességében kielégítőek. Az Alapvető Jogok Biztosa jelentésében megállapította, hogy a menedékkérők egészségügyi ellátása során komoly problémát okoz a **szakképzett tolmácsok hiánya**⁶³ és a kulturális különbségek, amely a KNK-kal való kommunikációt nehezíti. A Biztos jelentésében hangsúlyozta, hogy a tolmácsolás biztosítása az egészségügyi ellátás igénybevétele során állami feladat. További problémaként jelentkezik – a Q.26-ban már kifejtettekkel összhangban – hogy a **pszichológiai segítségnyújtás** a gyakorlatban a traumatizált, PTSD-s KNK-k számára **korlátozottan hozzáférhető**, továbbá feszültségeket okoz, hogy a gyermekotthon dolgozói számára **nem biztosított a szupervízió**.⁶⁴

⁶¹ Forrás: <http://www.cordelia.hu/index.php/en/> .

⁶² **European Union Agency for Fundamental Rights**: Separated asylum seeking children in European Union Member States, comparative Report, December 2010, elérhető: <http://fra.europa.eu/en/publication/2012/separated-asylum-seeking-children-european-union-member-states>.

⁶³ Gagy, R. (2012): 'Kísérő nélküli kiskorúak Magyarországon. Szakmaiság és kompetencia'. Magyar Ökumenikus Segélyszervezet, available at: http://issuu.com/segelyszervezet/docs/project1_szolid_belapok_vegleges .

⁶⁴ Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a Gyvt. nem biztosít szupervíziót a magyar gyermekek ellátására kijelölt gyermekotthonok dolgozói számára sem.

3.5: Oktatás

Q28: Kérem, ismertesse a KNK-k oktatáshoz való hozzáférését Magyarországon.

	Kérem, nyújtson információt a KNK-k oktatáshoz való hozzáféréséről:	
Oktatás	Menedékkérő/elismert menekült/oltalmazott KNK	Nem menedékkérő/jogszerűtlenül belépő/emberkereskedelem áldozatává vált KNK
Hozzáférhető-e a KNK számára az életkorának és szükségleteinek megfelelő oktatás a magyar jogszabályok szerint?	Igen , a humanitárius tartózkodási engedély birtokában beiskolázhatók.	Igen , azonban a gyakorlatban az esetek többségében a nem menedékkérő KNK-k a beiskolázás előtt ismeretlen helyre távoznak.
Magyarországon mennyi időn belül tud hozzáférni egy KNK az oktatáshoz?	Nem áll rendelkezésre ezzel kapcsolatos statisztikai adat. Ugyanakkor a területen dolgozó szakemberek gyakorlati tapasztalatai azt mutatják, hogy néhány napig, vagy akár több hétig is eltarthat a KNK beiskolázása, melynek során szerepet játszik a KNK életkora, a migránsokat fogadó iskolák kapacitásai, a KNK tanulási hajlandósága illetve hozzáállása is.	A Hódmezővásárhelyi KNK Otthonban átlagosan 10 napon belül beiskolázzák a nem menedékkérő KNK-kat. ⁶⁵
Hogyan biztosítja a tagállam, hogy a KNK számára nyújtott oktatás illeszkedik életkorához, oktatási szintjéhez, származási országában nyújtott oktatási ellátás szintjéhez továbbá figyelembe veszi a nyelvi akadályokat (pl. egyéni vizsgálat stb.)?	Ez nagymértékben függ attól, hogy melyik iskolába sikerül beíratni a KNK-t, továbbá a KNK motivációjától is, hogy szeretne-e Magyarországon maradni és itt továbbtanulni. ⁶⁶	
Hogyan segíti a tagállam a KNK-k oktatáshoz való hozzáférését (pl. nyelvtanfolyam, mentorálás, szakképzés, egyéb támogató mechanizmusok stb.)?	A Than Károly iskolába beiskolázott KNK-kat interkulturális tanrend szerint 15 fős integrált osztályokban oktatják, amely illeszkedik a szükségleteikhez. Nyelvi felzárkóztató órákat és szakmai gyakorlati lehetőséget biztosítanak számukra (heti 20 óra). A főtí gyermekotthonban elhelyezett menedékkérő KNK-k számára az iskolai integrációra való felkészítés biztosítása a „Belépő” EMA projekt keretében (magyar nyelvtanulás készség, képességfelmérés, korrepetálás) történik.	N/A.

⁶⁵ Telefonos interjú a hódmezővásárhelyi gyermekotthon (KNK Otthon) munkatársával 2014. augusztus.

⁶⁶ A hódmezővásárhelyi és főtí gyermekotthonok munkatársaival folytatott telefonos interjúk alapján.

Az oktatás terén azonos jogok illetik meg a KNK-kat, mint a magyar gyermekeket?	Igen , a Kntv. 92 § (1) a), (3) és (4) bekezdés alapján az ingyenes óvodai ellátáshoz és alapfokú oktatáshoz való hozzáférés terén.	Nem , a Kntv. 92 § (7) alapján, az ENSZ Gyermekjogi Egyezmény 28. cikk (1) a) pontja értelmében csak az ingyenes alapfokú oktatásra jogosultak.
Specializált oktatási intézményekben férnek hozzá a KNK-k az oktatáshoz?	A fóti gyerekotthonban elhelyezett KNK-k főként a budapesti Thán Károly Ökoiskolában férnek hozzá a migráns gyermekek igényeire szabott oktatáshoz.	N/A
Hogyan segíti elő a KNK-k társadalmi integrációját a számukra nyújtott oktatás?	A Than Károly Ökoiskolában a 2. évtől integrált osztályokban tanulnak a KNK-k, illetve az 1. nyelvi felzárkóztató évben számos, a magyar gyerekekkel közös programot szerveznek számukra. ⁶⁷	N/A
Hogyan készíti fel a KNK-kat a munkaerőpiacra történő belépésre a tagállam? (pl. képzés, szakképzés, stb.)	A fóti gyerekotthonban egyéni integrációs tervet, munkaerőpiaci beilleszkedést elősegítő szolgáltatásokat biztosítanak az elismert KNK-k számára. Az „Itt-Hon” EMA projekt keretében lehetőségük van a gyerekotthon területén munkát végezni (kertészkedés, kézműveskedés).	N/A

Q29: Mely (kormányzati és nem-kormányzati) intézmények felelősek a KNK-k oktatásáért?

Az oktatáshoz való hozzáférés biztosítása a Kntv. szerint **állami feladat**. A fóti gyerekotthonban elhelyezett KNK-kat elsősorban a Thán Károly Ökoiskolába íratják be, de a budapesti Esély Kövessi Erzsébet Szakiskola és a Bródy Imre Szakiskola is fogadnak migráns háttérű gyerekeket. A Hódmezővásárhelyen elhelyezett KNK-k a 27 km-re lévő szegedi József Attila Szakiskolában férnek hozzá az alapfokú oktatáshoz. A civil szervezetek közül a **Református Misszió Központ** Menekült missziója iskolai integrációs programja keretében nyújt kiegészítő szolgáltatásokat. (lásd Q30.)

Q30: Milyen az általános megítélése a KNK-k oktatáshoz való hozzáféréseinek a tagállamban? Lát-e előrelépést az átdolgozott befogadási irányelv (2013/33/EU) tükrében?

Noha a Kntv. alapján a menedékkérő és menekült KNK-k számára biztosítja az oktatáshoz való hozzáférést (16 vagy továbbtanulás esetén 24 éves korig), a UNHCR évente megrendezett terepvizsgálatain (AGD) az tűnt ki, hogy az oktatáshoz való hozzáférés **a gyakorlatban nem minden esetben biztosított**. A kormányzati és nem-kormányzati szervezetek szakembereiből álló multifunkcionális csoport megfigyelései⁶⁸ szerint a Bródy Imre Iskolába beiratkozott tanköteles KNK-k egy héten csak 2 alkalommal járnak iskolába. Továbbá sok KNK esetében a humanitárius tartózkodási engedély kiállításának elhúzódása késleltette a beiskolázást. Az oktatáshoz való hozzáférés nehézsége – aminek az ombudsman is jelentéseiben hangot adott- aggályokat vet fel az átdolgozott befogadási irányelv 14. (1) bekezdésének hatékony érvényesülését illetően. **Hiányzik az egységes migráns/menekült gyermekekre kidolgozott tanrend, illetve kevés a migráns gyermekek oktatására képzett pedagógus**. Az Alapjogi Ügynökség által végzett⁶⁹, a gyermekek részvételén alapuló kutatás szerint a KNK-k nagyra értékelik tanáraik igyekezetét, akik személyes életútjukat is figyelemmel kísérik. Továbbá a KNK-k és a területen dolgozó szakemberek is kiemelték az infrastrukturális hiányosságokat, mint pl. a tankönyvek beszerzése, főképp a menedékkérő KNK-k növekvő száma esetén. A civil szervezetek közül a **Református**

⁶⁷ HVG interjú a Than Károly Ökoiskola igazgatóhelyettesével, elérhető: http://hvg.hu/itthon/20140902_than_karoly_menekultek_iskola

⁶⁸ UNHCR Age, gender, diversity participatory assessment report Hungary, 2013.

⁶⁹ Fundamental Rights Agency: Separated, asylum-seeking children in European Union Member States, Comparative report, December 2010, elérhető itt: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1692-SEPA-comparative-report_EN.pdf

Misszió Központ (RMK) Menekült missziója az Európai Menekültügyi Alap finanszírozásában működtet iskolai integrációs programot az elismert menekült, oltalmazott KNK-k számára. Szociális munkások, a magyar mint idegen nyelv tanárok segítik a mintegy 30 elismert menekült/oltalmazott KNK-t a beiskolázástól a felzárkóztatáson át a tehetséggondozásig és pályaeorientációig 1-3 éven keresztül. Ezalatt a KNK-k havi ösztöndíjban részesülnek és nem-formális oktatási módszereket ismerhetnek meg, továbbá művészeti és drámapedagógiai foglalkozáson vehetnek részt. Az RMK az utógondozás előtt álló KNK-k számára is működtet egy programot.⁷⁰

3.6: Kísérő nélküli kiskorúak munkaerőpiachoz való hozzájárása

Q31: Kérem, fejtse ki hogyan segíti elő a tagállam a KNK-k munkaerőpiachoz való hozzájárását.

Elhelyezkedést elősegítő támogatás	Menedékkérő/elismert menekült, oltalmazott KNK	Nem menedékkérő, jogszerűtlenül belépő, emberkereskedelem áldozatává vált KNK
Legkorábban hány éves kortól dolgozhat a KNK Magyarországon?	16. életévétől.	N/A
Munkavállalási engedélyhez, illetve jogszerű tartózkodáshoz kötött-e a KNK-k munkavállaláshoz való jogosultsága?	Az elismert menekültek és oltalmazottak a magyar gyermekekkel azonos feltételekkel vállalhatnak munkát, ugyanakkor a menedékkérő KNK-k nem jogosultak munkavállalásra, így munkavállalási engedélyre sem.	A Magyarországon jogszerűtlenül tartózkodó nem menedékkérő KNK-k, továbbá az emberkereskedelem áldozatává vált KNK-k sem jogosultak munkavállalásra.
Milyen körülménye között kaphat egy KNK munkavállalási engedélyt a tagállamban amennyiben elérte a minimum korhatárt?	N/A, lásd előbbi kérdésre adott választ.	
Dolgozhatnak-e, illetve végezhetnek-e ház körüli munkákat a gyereketthonban elhelyezett KNK-k?	Igen, Fóton a nemzetközi védelemben részesített KNK-k az EMA projekt keretében vállalhatnak munkát a gyereketthon területén: kertészkedés-üvegház és szabadföldi termesztés, parkgondozás és asztalos tevékenység.	Nem.
Milyen egyéb, a munkába állást támogató intézkedések biztosítottak a KNK-k számára?	Fóton az elismert menekültek/oltalmazottak számára az „Itt-hon” EMA projekt keretében: pályaeorientációs tréning, ún. atipikus foglalkoztatás biztosítása, amely a pályaeorientációt hivatott	N/A.

⁷⁰ Református Misszió Központ menekült missziójának vezetőjével folytatott interjú 2014. augusztus.

	támogatni. A Menedék Egyesület és az RMK is biztosít munkakeresési támogatást elismert KNK-k számára.	
--	---	--

Q32. Mely szervezetek feladata a KNK-k munkaerőpiachoz való hozzáférését elősegítő szolgáltatások biztosítása?

A hatályos jogszabályok értelmében⁷¹ **a gyermekotthon szakmai vezetője, a gyermek nevelője és a gyermekvédelmi gyám** felelős a gyermekotthonban elhelyezett KNK **egyéni gondozási-nevelési tervének** elkészítéséért, melynek során az ítélőképessége birtokában lévő gondozott gyermek **véleményét** kötelesek **figyelembe venni**. A gyermekotthon feladata a KNK felkészítése az önálló életkezdesre és életvitelre, a pályaválasztásra és a munkavállalásra. Ennek keretében kapcsolatot tart a KNK foglalkoztatását biztosító munkahellyel, valamint a munkanélkülieket támogató munkaügyi központtal annak érdekében, hogy a KNK számára legmegfelelőbb munkalehetőséget megtalálja. A civil szervezetek közül az RMK az Iskolai Integrációs Programjában résztvevő elismert KNK-k illetve utógondozottak számára biztosít szakmai gyakorlatot, munkahelykereséshez támogatást.

Q33. Mi a munkaerőpiachoz való hozzáférést elősegítő szolgáltatások színvonalának általános megítélése a tagállamban?

Lát-e előrelépést az átdolgozott befogadási irányelv (2013/33/EU) tükrében?

Nem készült ilyen témájú tanulmány.

3.7: Egyéb integrációs szolgáltatás

Q34. Biztosít-e a tagállam egyéb integrációs szolgáltatást a KNK-k számára?

Nem.

3.8: Befogadási és integrációs feltételek megvonása

Q35. Milyen körülmények között vonhatók meg a befogadási és integrációs feltételek?

Ellátás típusa	Menedékkérő/elismert KNK	Nem menedékkérő/jogszerűtlenül belépő/emberkereskedelem áldozatává vált KNK
kötelezően nyújtandó zsebpénzen felüli opcionális zsebpénz	Kizárólag a kötelezően nyújtandó zsebpénzen felüli jutalom vonható meg a gyermektől.	
kötelezően nyújtandó zsebpénz	A gondozási helyéről önkényesen eltávozott (szökött) gondozott gyermeket a szökés időtartama alatt zsebpénz nem illeti meg.	

Q36. Rendelkezésre áll-e a KNK-k számára panasz mechanizmus a befogadási/integrációs feltételek megvonásával kapcsolatban?

Nem, de a gyakorlatban csak a jutalom zsebpénz vonható meg, azonban ezt a rendelkezést a gyakorlatban nemigen alkalmazzák.

3.9: Beazonosított kihívások és jó gyakorlatok

Q37. Kérem, jelölje meg a KNK-k befogadásával, ellátásával és integrációjával kapcsolatos kihívásokat.

⁷¹ a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 84. §.

A KNK-kal kapcsolatos valamennyi eljárásban elengedhetetlen a **tolmács biztosítása**, azonban ez jelenleg nehézségekbe ütközik.⁷² Továbbá a **pszichológiai ellátáshoz való hozzáférés** sem minden esetben lehetséges a KNK-k számára.⁷³ Az ombudsman korábban kifogásolta a fóti gyerekotthon esetében, hogy nincs egészségügyi elkülönítő helyiség az újonnan érkezett KNK-k számára az orvosi szűrővizsgálatok elvégzéséig. Pozitív fejleményként értékelhető, hogy a 2014 szeptemberében újonnan átadott fóti KNK Otthon immáron rendelkezik egészségügyi elkülönítő helyiséggel.⁷⁴

4. Fejezet: Gyermekotthonból eltűnt/elszökött KNK-k

Q38. Végeztek-e kutatásokat a gyermekotthonból elszökött/eltűnt KNK-k számára /arányára/ származási országára vonatkozóan? Kérem, részletezze.

Az ombudsman AJB-2731/2012. számú jelentésében felhívja a figyelmet a gyermekotthonból eltűnt KNK-kra vonatkozó adatgyűjtés hiányosságaira és megállapítja, hogy 2012. január 1-szeptember 30. között 700 KNK lépte át jogszerűtlenül az országhatárt, melyek közül 480 KNK-nak nyoma veszett. A Magyarországra belépő KNK-k nagy része Afganisztánból (614) és Pakisztánból (76) érkezett 2012-ben.⁷⁵ Az eltűnt menedékkérő KNK-kra vonatkozóan lásd az 1.6. sz. táblázatot (melléklet).

Q39. Melyek a KNK-k eltűnése (szökése) mögött húzódó főbb okok

A Terre des Hommes által végzett kutatást⁷⁶ leszámítva nem állnak rendelkezésre specifikusan a Magyarországra érkező KNK-k gyermekotthonokból való eltűnése mögötti okokat számba vevő kutatások. A kutatás a KNK-k gyermekotthonból történő szökése mögött sokszor a gondnokrendelés elhúzódó eljárása áll. A tanulmány hangsúlyozza továbbá a nem menedékkérő KNK-k kiszolgáltatott helyzetét, akik néhány napon belül eltűnnek a gyermekotthonból és Nyugat-Európába indulnak családtagjaik felkutatására. A magyar gyermekvédelmi rendszer ezért hajlamos tranzitországgként tekinteni Magyarországra és nem számol ezekkel a gyermekekkel. Az RMK és az UNHCR szerint azonban az információhiány és elhagyatottság érzés sok esetben nagy szerepet játszik a KNK-k távozásában, mivel nem minden esetben sikerül perspektívát felmutatni számukra, bizonyos esetben pedig családtagok támogatását keresve indulnak útnak Nyugat-Európába. Az EMMI tájékoztatása⁷⁷ szerint a szökés mögött álló okok között szerepel az ujjnyomat vétel illetve az életkor meghatározási vizsgálat alóli kibúvás.

Q40. Milyen szociodemográfiai háttérből érkeznek a gyermekotthonokból megszökö KNK-k?

Nem áll rendelkezésre adat.

Q41. Jellemzően mikor szöknek el a gyerekotthonokból a KNK-k?

Ezzel kapcsolatosan tanulmányok, kutatások nem állnak rendelkezésre. A KNK Otthonok dolgozói által nyújtott információkból kitűnik, hogy a legtöbb KNK a gyerekotthonba való elhelyezést követő 48 órán belül eltűnik (2012-es adat).⁷⁸ Az EMMI becslései szerint a gondozása alá tartozó KNK-k kb. 50 %-a eltűnik az elhelyezéstől

⁷² Gagyi, R. (2012): 'Kísérő nélküli kiskorúak Magyarországon. Szakmaiság és kompetencia'. Magyar Ökumenikus Segélyszervezet, elérhető itt: http://issuu.com/segeyszervezet/docs/project1_szolid_belapok_vegleges

⁷³ "Mario project, Analysis of the situation of children on the move: assessing the capacity and the adequacy of the child protection system in Hungary to ensure the protection of children on the move, Budapest, January 2014" elérhető itt: <http://destination-unknown.org/mario-project-to-protect-children-on-the-move-in-europe/>

⁷⁴ AJB-733/2012. sz. jelentés, elérhető itt: www.ajbh.hu

⁷⁵ AJB-2731/2012. sz. jelentés, elérhető itt: www.ajbh.hu

⁷⁶ "Mario projekt: Az úton lévő gyermekek helyzetelemzése: Magyarország gyermekvédelmi rendszerének kapacitása és alkalmazása az úton lévő gyermekek védelme szempontjából Budapest, 2014. január"

⁷⁷ EMMI által 2014 augusztusában rendelkezésre bocsátott információ.

⁷⁸ Cazenave P. and Savai R., National background research on non-asylum seeking foreign unaccompanied minors in Hungary, Project Mario, April 2012, elérhető: <http://tdh-childprotection.org/documents/national-background-research-on-non-asylum-seeking-foreign-unaccompanied-minors-in-hungary>

számított 1 hónapon belül. Ugyanakkor megjegyzendő, hogy a gyermekotthonban KNK-k által eltöltött gondozási napok száma az utóbbi években emelkedett (1-3 napról 7-8 napra).⁷⁹

Q42. Kérem, szolgáltatson adatot arra vonatkozóan, hogy a gyámsági rendszer/ ellátások /befogadási feltételek minősége milyen összefüggésben áll a gyermekotthonból eltűnő KNK-k számával, arányával.

A 2012-es Határmegfigyelési projekt megállapításai⁸⁰ azt mutatják, hogy a KNK-k sok esetben tájékozatlanok a dublini eljárás során igénybe vehető családtagvesztési lehetőségek tekintetében és nem kapnak megfelelő jogi segítséget a legfőbb érdekeik képviselőire hivatott ügygondnokoktól/gyermekevédelmi gyámoktól. Egy másik probléma az ügygondnokok/gyermekevédelmi gyámok késedelmes kirendelése, ami akadályozza a KNK-k hatékony védelemhez való hozzáférését és sok esetben eltűnésükhöz vezethet.⁸¹

Q43. Milyen intézkedéseket dolgoztak ki a hatóságok az eltűnések megelőzésére illetve a már bekövetkezett eltűnések kezelésére (pl. segítő szolgáltatások bevezetése, eltűnt gyermekek segélyvonala, eltűnt személyek Schengeni Információs Rendszerben (SIS) történő felkutatása, ujjnyomat és személyes arckép vétel, stb.) Mennyire hatékonyak ezek az intézkedések?

A Eltűnt Gyermekek Vonal (116 000) működtetéséért Magyarországon a Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány⁸² felelős és alkalmazza az eltűnt KNK fogalmat. Ugyanakkor tekintettel arra, hogy csak magyar nyelven elérhető ez a szolgáltatás, a KNK-k nyelvi nehézségek miatt nem férhetnek hozzá. Megjegyzendő ugyanakkor, hogy a hatályos jogi szabályozás szerint a magyar gyermekek felkutatása is nehézségekbe ütközik.⁸³ A Rendőrség működtet egy honlapot⁸⁴ az eltűnt személyek (ideértve a gyermekotthonokból eltűnt magyar gyermekeket is) fényképeivel. Ugyanakkor a gyermekotthonokból eltűnt KNK-k nem kerülnek fel a honlapra. Mindazonáltal hangsúlyozandó, hogy az eltűnt KNK fényképének interneten való közzététele aggályos abból a szempontból, hogy e gyermekek sok esetben nemzetközi védelemre szorulnak és a velük kapcsolatban nyilvánosan hozzáférhető információk akadályozhatják a hatékony védelemhez való hozzáférésüket.

Q44. Mi az eljárásrend a kísérő nélküli kiskorúak eltűnésének bejelentésére? Milyen protokoll van hatályban a gyermekeltűnések kezelésére?

A 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 86. §-a szerint⁸⁵ a KNK gyermekotthonból való engedély nélküli eltávóztatása esetén a gyermekotthon haladéktalanul értesíti a gyermekevédelmi gyámot és vele együttműködve megkísérli a gyermek felkutatását. Amennyiben a KNK 14 év alatti a gyermekotthon haladéktalanul, egyébként 24 órán belül megkeresi az illetékes rendőri szervet az engedély nélkül eltávóztatott gyermek felkutatása érdekében. Noha a gyermekotthon tájékoztatását követően a rendőrség elrendeli a gyermek körözését, a gyakorlatban a nyomozás elég nehézkes, tekintettel arra, hogy a KNK általában hamis adatokat ad meg és a környezete ismeretlen. Amennyiben egy eltűnt KNK-ra vonatkozóan egy másik tagállamban SIS találat van, akkor elméletileg kétoldalú visszafogadási egyezmény illetve a dublini eljárás keretében lehetőség van a KNK Magyarországra történő visszaadására. Ugyanakkor a rendőrség tájékoztatása szerint a gyakorlatban ez nem fordul elő.⁸⁶ Összességében elmondható, hogy Magyarországon a gyakorlatban nincs utánkövetés az eltűnt KNK-k tartózkodási helyét illetően.

Q45. Hogyan történik a kísérő nélküli kiskorú eltűnések dokumentálása?

Az EMMI tájékoztatása szerint a gyermekotthonok az engedély nélküli eltávóztatásokról nyilvántartást vezetnek az alábbi adatokkal: gyermek neve, eltávóztatás időpontja, körözés iránti kérelem elküldésének időpontja, esetleges

⁷⁹ EMMI által 2014 augusztusában szolgáltatott írásos válasz.

⁸⁰ ORFK, UNHCR, Helsinki Bizottság: A menedékkérők hozzáférése az ország területéhez és a menedékjogi eljáráshoz Magyarországon, 2012, elérhető: http://helsinki.hu/wp-content/uploads/hel2013_menekulthun_final.pdf

⁸¹ A Helsinki Bizottság munkatársával 2014 augusztusában folytatott telefonos interjú.

⁸² www.kek-vonal.hu

⁸³ AJB 7822/2013, AJB 1140/2012, elérhető: <http://www.ajbh.hu/jelentesek-inditvanyok-allasfoglalasok>

⁸⁴ <http://www.police.hu/hirek-es-informaciok/nyilvanos-korozesek#>

⁸⁵ 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekevédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről, elérhető itt: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99800015.NM

⁸⁶ A rendőrség határrendészeti Osztálya által 2014. szeptember 18-án szolgáltatott információk. (Border Police Unit).

visszatérés módja, illetve ideje.

Q46. Milyen kihívások azonosíthatók a gyermekotthonokból eltűnt/megszökött KNK-kal kapcsolatban?

Az ombudsman számos esetben tanulmányozta a gyermekotthonokból eltűnt gyermekek helyzetét⁸⁷, ugyanakkor kifejezetten a KNK-k eltűnésére nem fókuszált. E jelentésekben általánosságban megállapítható az eltűnt gyerekekkel kapcsolatos egységes fogalomhasználat és adatgyűjtés hiánya, továbbá a gyermekek felkutatására vonatkozóan a rendőrség és a gyermekotthonok közötti homályos feladatmegosztás. Az AJB 1140/2012. sz. ombudsmani jelentés kiemeli, hogy a magyar gyermekvédelemben kevés civil szervezet tevékenykedik a gyermekeltűnések megelőzése érdekében, és nincs egységes protokoll, amely meghatározná az állami és nem állami szereplők gyermekeltűnésekkel kapcsolatos feladatait. A 2012-es határmonitoring jelentésben foglaltak szerint a rendőrség a KNK eltűnését követően körözést rendel el, azonban ezt követően nem áll a rendelkezésére információ az eltűnt KNK hollétével kapcsolatban.

Komoly esély van rá, hogy a KNK-k a KNK Otthonból való szökésüket követően embercsempészek, emberkereskedők áldozataivá válhatnak. Az AJB-2731/2012. sz. jelentésben foglaltak szerint azonban nem áll rendelkezésre hatékony áldozatvédelmi mechanizmus a KNK-k védelmére: az eljáró hatóságok számára nem áll rendelkezésre adat arra vonatkozóan, hogy hány esetben kezdeményezték, hogy a KNK forduljon a KNK áldozatsegítő szolgálathoz. A Terre des Hommes nem menedékkérő KNK-król szóló kutatása⁸⁸ rámutat, hogy a KNK-k eltűnése lehetővé teszi az eljáró hatóságok számára, hogy eltekintsenek a gyám/gondnokrendeléstől, valamint ne biztosítsanak védelmet illetve elhelyezést a KNK számára. A KNK Otthonokban dolgozó szakemberek beszámoltak arról, hogy a KNK-knak joga van telefonhívást fogadni/kezdeményezni és előfordulhat, hogy a hívástól számított egy napon belül megjelenik egy személy az otthonban, aki azt állítja, hogy családtag, és elviszi a KNK-t anélkül, hogy a gyermekotthonok dolgozói – jogosultság hiányában – ezt megakadályozhatnák. Utóbb sok esetben kiderül, hogy emberkereskedőről/embercsempészről volt szó. Ugyanakkor jó gyakorlatként szükséges megemlíteni a főtí KNK Otthon elhelyezettjei számára – a szökés megelőzése céljából – az embercsempészet, emberkereskedelem veszélyeire való felhívó foglalkozásokat. (Itt-Hon-EMA projekt)

Q47. Kérem, sorolja fel a KNK-k szökésének, eltűnésének eseteinek hatékony kezelésére vonatkozó – tanulmányokkal, jelentésekkel igazolt – jó gyakorlatokat.

Nem áll rendelkezésre jó gyakorlat.

5. Fejezet: A 18. életévet betöltött KNK-kra vonatkozó szabályozás

Q48. Kérem, ismertesse a 18. életévet betöltött KNK-ra vonatkozó tagállami szabályozást:

18. életévüket betöltött KNK-k	Menedékkérő és elismert menekült/oltalmazott KNK-k
Milyen tartózkodási engedéllyel kell rendelkeznie a 18. életévet betöltött (volt) KNK-nak?	N/A
Vannak-e kivételek a 18. életévet betöltő volt KNK-k elhelyezésére vonatkozóan?	Azok a menedékkérő KNK-k, akik a menekült/oltalmazott státusz megszerzése előtt töltik be a 18. életévüket, nem jogosultak utógondozói ellátásra és felnőtt menedékkérők elhelyezésére szolgáló befogadó állomáson helyezik el őket. A továbbiakban a Met. szerint az elismert menekült és oltalmazott felnőttek számára biztosított integrációs lehetőségeket vehetik igénybe. Ha a KNK-t azelőtt ismerik el menekültként/oltalmazottként, hogy betöltötte a 18. életévét, akkor a magyar állampolgárokkal azonos feltételek mellett jogosult utógondozói ellátásra.

⁸⁷ AJB 7822/2013, AJB 1140/2012, elérhető: <http://www.ajbh.hu/jelentesek-inditvanyok-allasfoglalások>

⁸⁸ Cazenave P. and Savai R., National background research on non-asylum seeking foreign unaccompanied minors in Hungary, Project Mario, April 2012, elérhető: <http://tdh-childprotection.org/documents/national-background-research-on-non-asylum-seeking-foreign-unaccompanied-minors-in-hungary>

Milyen (integrációs, hazatérési) támogatásokkal segítik a KNK-t a felnőtté válást megelőzően?	Lásd Q32.-re adott választ.
Milyen intézkedések állnak rendelkezésre a volt KNK felnőtté válást követő támogatására?	Az elismert menekültek és oltalmazottak a magyar gyermekekkel azonos feltételekkel férnek hozzá az utógondozói ellátáshoz.
Mi a kihatása a tartózkodási jogcím megváltozásának a KNK oktatáshoz való hozzáféréseire?	N/A.
Mik a tartózkodási jogcím megváltozásának kihatása a volt KNK munkavállalására?	N/A.

Q49. Kérem, részletezze, hogy milyen monitoring mechanizmusok vannak hatályban a 18. életévüket betöltött, korábban kísérő nélküli kiskorúak felnőtté válását elősegítendő?

A Gyvt. 87. § (3) szerint a KNK számára kirendelt gyermekvédelmi gyám feladata tájékoztatni a gyermeket az otthoneremtési támogatás és az utógondozói ellátás iránti kérelem benyújtásának lehetőségéről és elősegíteni a gyermek kérelmének benyújtását. Az EMMI tájékoztatása szerint: az utógondozói feladatokat ellátó nevelő munkatárs oktatási monitoring keretében az utógondozói ellátás során figyelemmel kíséri a fiatal felnőttek közoktatásban való részvételét, kapcsolatot tart az oktatási intézménnyel és segíti a fiatal felnőttek pályaválasztását, valamint felkészíti őket a munkaerő piaci belépésre. Az életvitel monitoring keretében pedig feladata az intézményi ellátás során korábban elsajátított társadalmi normáknak megfelelő életvitel folytatásának figyelemmel kísérése. Végül a nevelő a gazdálkodási monitoring során a csoportgazdálkodás során megszerzett ismeretek megfelelő alkalmazását ellenőrzi az egyéni jövedelmi viszonyoknak megfelelően. (Ellátmány beosztása, megfelelő gazdálkodás.)

Q50. Milyen kihívások és megoldási lehetőségek azonosíthatók a KNK-k felnőtté válásával kapcsolatban.

Az ombudsman AJB-733/2012 sz. jelentése kiemeli, hogy azok a menedékkérő KNK-k, akik a menekült/oltalmazott **státusz megszerzése előtt töltik be a 18. életévüket**, abban az esetben sem jogosultak utógondozói ellátásra, amennyiben utóbb a menekültügyi hatóság menekültként/oltalmazottként elismeri őket. Elhelyezésükre a továbbiakban a felnőtt menedékkérők elhelyezésére szolgáló befogadó állomáson kerül sor. Ez a diszkriminatív gyakorlat azért aggályos, mert ezen elismert menekültek/oltalmazottak sok esetben önhibájukon kívül, a menekültügyi eljárás (olykor 8 hónapig tartó) elhúzódása miatt esnek el az utógondozói ellátásuktól, ami minden bizonnyal nem szolgálja legfőbb érdeküket. A Református Misszió Központ tapasztalatai szerint továbbá aggályos azon elismert KNK-k helyzete, akik már utógondozói ellátásban részesülnek, de valamilyen fegyelmi vétség, vagy más szabály megsértése miatt kénytelenek a főtí KNK otthonból elköltözni, ugyanis nincs lehetőségük hatékony jogorvoslat igénybevételére. A területen dolgozó szakemberek rámutattak arra, hogy az elismert KNK-k a felnőtt menekültek, oltalmazottak számára elérhető integrációs szolgáltatásokra az utógondozói ellátásra való jogosultság lejártát követően (24. életév) nem jogosultak. Az ENSZ Menekültügyi Főbiztosság és az Európa Tanács jelentése⁸⁹ szerint problémát jelent a felnőtté válás következményeivel kapcsolatos **információ hiány**, amit a kutatás keretében megkérdezett KNK-k is megerősítettek. A jelentésben a főtí gyermekotthon vezetője rámutatott arra, hogy a budapesti és a mogoródi lakásotthonban biztosított utógondozói ellátás színvonala a főtíénál magasabb, ugyanis ott magyar gyermekek is elhelyezésre kerülnek.

Q51. Kérem, sorolja fel a KNK-k felnőtté válásával kapcsolatos jó gyakorlatokat.

⁸⁹ UNHCR and Council of Europe: Unaccompanied and separated asylum-seeking and refugee children turning eighteen: what to celebrate? (field assessment report) March 2014, available at: www.refworld.org

2009-hez képest pozitív előrelépés, hogy korábban az elismert menekült/oltalmazott KNK-k nem voltak jogosultak utógondozói ellátásra, ugyanis nem tartoztak a Gyvt. hatálya alá. 2010-től az elismert KNK-k jogosultak a főtí gyermekotthonban utógondozói ellátásra.⁹⁰

6 Fejezet: KNK-k kiutasítására/hazatérésére vonatkozó gyakorlat

Q52. Visszaküldhető-e (önkéntesen vagy kényszerített hazatérés keretében) származási országába a 2. Fejezetben foglalt feltételeket nem teljesítő KNK?

Visszaküldött KNK-k státusza szerinti lebontásban	Kérem, jelölje meg az önkéntes hazatérés keretében származási országába kiutasított KNK-kra vonatkozó jogi szabályozást és gyakorlatot.	Kérem, jelölje meg a KNK-k származási országba történő kiutasítására (kényszerített hazatérés) vonatkozó jogi szabályozást és gyakorlatot.
Nem menedékkérő KNK	A gyakorlatban az önkéntes távozásra nyitva álló határidőn belül nem kerül sor a KNK önkéntes hazatérésére. A kényszerített hazatérés kikényszerítésére ezt követően általában azért nem kerül sor, mert addigra a KNK engedély nélkül távozik a gyermekotthonból.	A Harmtv. 45 § (5) bekezdése szerint a KNK csak akkor utasítható ki, ha a származási államában vagy más befogadó államban (biztonságos harmadik ország pl. Szerbia) a család egyesítése, illetve az állami vagy egyéb intézményi gondoskodás megfelelően biztosított. Továbbá a Harmtv. 29 (1) bekezdése alapján a KNK-t a tartózkodási feltételek hiányában is humanitárius célból tartózkodási engedéllyel kell ellátni. Az ombudsman, az UNHCR és az MHB ⁹¹ által megfigyelt gyakorlat azonban azt mutatja, hogy a visszaküldés tilalmának vizsgálata során a BÁH az esetek többségében a származási/biztonságos harmadik országba való visszaküldést nem egyéniesítetten vizsgálja. Ennek következtében a rendőrség számos esetben rendeli el a KNK főként Szerbiába – mint biztonságos harmadik országba – történő kiutasítását, azonban a megfelelő gondoskodás tényleges elérhetősége vitatott. ⁹²
Menedékkérő KNK	A menedékkérő KNK-k kiutasítására a menekültügyi eljárás jogerős lezárásáig nem kerülhet sor.	A dublini eljárás keretében főként Bulgáriába és Romániába történő átadások fordulnak elő a gyakorlatban - a KNK Otthonok tájékoztatása szerint.

Q53a. Alkalmazható-e kiutasítást előkészítő őrizet KNK-k esetében?

I / N

Q53b. Amennyiben igen, kérem fejtse ki részletesen.

N/A

Q54. Rendelkezésre állnak-e az őrizet alternatívái a kiutasított KNK-k esetében?

⁹⁰ Szabó, M.- Hajas B. (ed.): Pajzsuk a törvény – Rászoruló csoportok az ombudsmani jogvédelemben. AJBH. Budapest. 2013, page 394.

⁹¹ http://helsinki.hu/wp-content/uploads/hel2013_menekulteng_final.pdf page 12.

⁹² Rendőrség, UNHCR, Helsinki Bizottság Határmegfigyelési jelentés 12. oldal, 2012. Elérhető itt: <http://helsinki.hu/en/report-on-border-monitoring-activities-in-2012> 2. Esettanulmány: „Egy kísérő nélküli kiskorú afgán állampolgárt 2012. augusztus 14. napján fogott el a rendőrség és a hercegszántói határrendészeti kirendeltségre állították elő. Meghallgatásán elmondta, hogy Afganisztánt a háború miatt hagyta el nagyjából egy évvel ezelőtt. Németországba szeretett volna eljutni, és ott menedéket kérni. A jegyzőkönyv tartalmazza, hogy az afgán kiskorú „MENEKÜLTKÉRELMEZ NEM TERJESZETT ELŐ”. Szerbiába történő visszaküldésére nem állapított meg tilalmat a BÁH, ezért az Európai Közösség és Szerb Köztársaság között, a tartózkodási engedéllyel nem rendelkező személyek visszafogadásáról szóló megállapodás alapján még aznap átadták a szerb hatóságoknak.”

N/A.

Q55a. Biztosít-e a tagállam reintegrációs szolgáltatást a kiutasítási eljárás keretében származási országába visszatérő KNK esetében? (Kérem, az önkéntes és a kényszerített hazatérés eseteire is térjen ki.)

I / N

Q55b. Amennyiben igen, kérem fejtse ki a kiutasítási eljárás során a KNK-k hazatérése előtt, alatt és azt követően biztosított reintegrációs intézkedéseket.

Az **IOM** budapesti központja az Európai Visszatérési Alap és a BM társfinanszírozásában megvalósuló Önkéntes Hazatérés és Reintegrációs Program (AVVR) keretében hazatérő KNK-k számára hazatérés előtti 100 € támogatást biztosít. Ezen felül az IOM az AVVR keretében 2014. május óta az 575/2007/EK határozat 5. § (2) bekezdése szerint sérülékeny hazatérők (KNK-k is) számára 500 € többlet támogatást biztosít. Az önkéntes hazatérők reintegrációs terv benyújtásával 3000 € értékben reintegrációs támogatásra pályázhatnak. Az benyújtott önkéntes hazatérők 15 %-a részesül reintegrációs támogatásban, az IOM választja ki a támogatásra érdemes terveket a visszaküldés országában működő IOM misszió értékelése figyelembevételével. Az emberkereskedelem áldozataként azonosított KNK-k a küldő IOM missziók által működtetett projektek keretében részesülnek további támogatásban.⁹³

Q55c. Kérem ismertesse a KNK-k hatékony reintegrációját elősegítő monitoring mechanizmusokat.

Az IOM Budapest által kiadott értékelő jelentés⁹⁴ ajánlásokat fogalmaz meg a jövőben megvalósítandó AVVR programokra nézve. Egy másik IOM projekt⁹⁵ célja a hazatérés előtti integráció biztosítása. Megjegyzendő, hogy nem állnak rendelkezésre a KNK-k hatékony reintegrációját vizsgáló, állam által biztosított monitoring mechanizmusok. További információkért lásd Q2-re adott válaszokat is.

[7. Fejezet: A nemzetközi és uniós jogi szabályozás áttekintése](#)

Ezt a fejezetet az EMN Szolgáltató fogja elkészíteni.

[8. Fejezet: Konklúzió](#)

Lásd a nemzeti hozzájárulásban foglaltakat az ismétlődések elkerülése végett.

⁹³ IOM Budapest által 2014. augusztus 24-én nyújtott információ.

⁹⁴ IOM Budapest: Reintegration Assistance of Assisted Voluntary Returnees from Hungary to Kosovo (UNSCR 1244) in 2014.

⁹⁵ HEADSTART: Fostering Integration Before Departure, bővebben: <http://www.headstartproject.eu/>

BIBLIOGRÁFIA/BIBLIOGRAPHY

1. Jogszabályok/Legislation

a.) nemzeti jogszabályok:

Harmtv. : a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény

Harmvhr.: a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 114/2007. (V. 24.) Korm. rendelet

Met.: a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény

Metvhr.: a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény végrehajtásáról szóló 301/2007. (XI. 9.) Korm. rendelet

Gyvt.: a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény

A gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló **149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet**

a gyermekvédelmi és gyámügyi feladat- és hatáskörök ellátásáról, valamint a gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló **331/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet**

NM rendelet: a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet

Ket.: a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény

Eütv: 1997. évi CLIV. törvény az egészségügyről

52/2006. (XII. 28.) **EüM rendelet** a sürgős szükség körébe tartozó egyes egészségügyi szolgáltatásokról

Kntv.: 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről

Jst.: jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX törvény

2. uniós jogszabályok

2005/85/EK eljárási irányelv

átdolgozott befogadási irányelv (2013/33/EU)

2008/115/EK Visszatérési irányelv

562/2006 EK Rendelet (Schengen Határellenőrzési Kódex)

604/2013/EU átdolgozott dublini rendelet (Dublin III)

3. Alapvető Jogok Biztosának releváns jelentései

<http://www.ajbh.hu/jelentesek-inditvanyok-allasfoqlalasok>

AJB 7120/2009 (Bicskei KNK Otthon)

AJB 497/2010. (Bicskei KNK Otthon Kiegészítő jelentése)

AJB-733/2012. (Fóti gyermekotthon)

AJB-2731/2012. (nem menedékkérő KNK-k)

2629/2010. és az AJB 4196/2010. számú ügyekben készített jelentés (repatriálás)

AJB 7822/2013 (szökés)

AJB 1140/2012 (szökés)

4. Szakcikkek, tanulmányok, kutatások

Kúria Idegenrendészeti joggyakorlat-elemző csoportja által kiadott összefoglaló vélemény, 2013.05.30, elérhető itt: http://www.lb.hu/sites/default/files/joggyak/idegenrendeszeti_osszefoglalo_velemen_y_kuria.pdf

Curia Summary Report of the Working Group analysing the alien policing legal practice (adopted on 30 May 2013 and approved on 23 September 2013 by the Kuria and the Administrative and Employment Council of the Kuria) available at: http://www.lb.hu/sites/default/files/joggyak/idegenrendeszeti_osszefoglalo_velemen_y_kuria.pdf

France Terre D'Asile: A kísérő nélküli kiskorúak menedékhez való jogának érvényesülése az EU-ban, Összefoglaló Jelentés, 2012, elérhető: <http://helsinki.hu/a-kisero-nelkuli-kiskoruak-menedekhez-valo-joganak-ervenyesulese-az-europai-unioban>

France Terre D'Asile Comparative study on the Right to asylum for unaccompanied minors in the European Union 2012, downloadable here: <http://helsinki.hu/a-kisero-nelkuli-kiskoruak-menedekhez-valo-joganak-ervenyesulese-az-europai-unioban>

ECRE and Save The Children: Comparative Study on Practices in the Field of Return of Minors, December 2011, accessible: <http://ecre.org/component/downloads/downloads/369.html>

EMN Ad-Hoc Query on Unaccompanied Minors – updated facts and statistics Requested by SE EMN NCP on 23 January 2012 available at: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/reports/docs/ad-hoc-queries/protection/367_emn_ad-hoc_query_unaccompanied_minors_-_updated_facts_and_statistics_23jan2012_wider_dissemina_en.pdf

European Migration Network (Gyulai Gábor): Practices in Hungary concerning the granting of non-EU-harmonised protection statuses, 2009, http://emnhungary.hu/sites/default/files/non_eu_harmonised_protection_statuses_hungary_final1.pdf

Európai Migrációs Hálózat (Gyulai Gábor): A nemzetközi védelem nem EU-harmonizált formái Magyarországon, 2009, http://emnhungary.hu/sites/default/files/non_eu_harmonised_protection_statuses_hungary_final1.pdf

EMN fókusztanulmány 2013: Az emberkereskedelem áldozatainak azonosítása a nemzetközi védelem és a kényszerített hazatérés eljárásai során

EMH fókusztanulmány 2013: A különböző tagállamok befogadó létesítményi rendszere menedékkérők számára

EMN focussed study 2013: Identification of victims of trafficking in human beings in international protection and forced return procedures

EMN focussed study 2013: The Organisation of Reception Facilities for Asylum Seekers

European Union Agency for Fundamental Rights: Separated asylum seeking children in European Union Member States, comparative Report, December 2010, elérhető: <http://fra.europa.eu/en/publication/2012/separated-asylum-seeking-children-european-union-member-states>

European Union Agency for Fundamental Rights: Migrants in an irregular situation: access to healthcare in 10 European Union Member States, October 2011, accessible: <http://fra.europa.eu/en/publication/2012/migrants-irregular-situation-access-healthcare-10-european-union-member-states>

European Union Agency for Fundamental Rights: Guardianship for children deprived of parental care, 2014, accessible: http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-guardianship-children_en_0.pdf

European Union Agency for Fundamental Rights: The Handbook on European law relating to asylum, borders and immigration, June 2014 accessible: <http://fra.europa.eu/en/publication/2013/handbook-european-law-relating-asylum-borders-and-immigration>

EASO: Age assessment practice in Europe, December 2013, <http://www.scepnetwork.org/p/1/151/easo-age-assessment-practice-in-europe-publication>

UNHCR and Council of Europe: Unaccompanied and separated asylum-seeking and refugee children turning eighteen: what to celebrate? (field assessment report) March 2014, available at: www.refworld.org

UNHCR Hungary: Hungary as a country of asylum, 2012, accessible: <http://www.refworld.org/pdfid/4f9167db2.pdf>

UNHCR: Magyarország mint menedéket nyújtó ország, 2012, elérhető: <http://www.refworld.org/pdfid/4f9167db2.pdf>

UNHCR: Age, Gender, Diversity Participatory Assessment Hungary 2013

UNHCR: Életkor, Nem, Sokféleség részvétel alapú vizsgálat, Magyarország 2013

International Organisation for Migration: Overview of guardianship systems for unaccompanied_minor asylum-seekers in Central Europe SYNTHESIS REPORT, 2012; available at: http://publications.iom.int/bookstore/index.php?main_page=product_info&cPath=41_7&products_id=827

International Organisation for Migration: Unaccompanied Minor Asylum-seekers: Overview of Protection, Assistance and Promising Practices, December 2011, available: http://iom.hu/PDF/Unaccompanied_Minors_Asylum-seekers_Overview_of_Protection_Assistance_and_Promising_Practices.pdf

International Organisation for Migration Reintegration Assistance of Assisted Voluntary Returnees from Hungary to Kosovo (UNSCR 1244) March 2014, <http://www.iom.hu/sites/default/files/Evaluation%20Report%20-%20FINAL%20-%202012MAY.pdf>

Szabó, M.- Hajas B. (ed.): Pajzsuk a törvény – Rászoruló csoportok az ombudsmani jogvédelemben. AJBH. Budapest. 2013, page 392., letölthető: http://www.ajbh.hu/documents/10180/125038/pajzsuk_a_torveny.pdf/1cc8924d-b610-4813-92f4-30c289223207

Gagy, R. (2012): 'Kísérő nélküli kiskorúak Magyarországon. Szakmaiság és kompetencia'. Magyar Ökumenikus Segélyszervezet, available at: http://issuu.com/segelyszervezet/docs/project1_szolid_belapok_vegleges

Dr. Kricskovics Antal, Országos Rendőr-főkapitányság Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet Bűnügyi Technikai Főosztály Bűnügyi Orvosi Osztály „Kiskorú migránsok életkorbecslése - orvosi lehetőségek és idegenrendészeti elvárások 2014, downloadable in Hungarian: <http://www.pecshor.hu/periodika/XIV/kricskovicsa.pdf>

Dr. Balázs László: A visszafogadási egyezmények alkalmazásának tapasztalatai az Európai Unióban, illetve a hazai joggyakorlatban, elérhető: <http://rendeszet.hu/folyoirat/szerz%C5%91/dr-bal%C3%A1zs-l%C3%A1szl%C3%B3>

Dr. Katonáné Dr. Pehr Erika: Változások a gyámság szabályozásában, különös tekintettel a gyámrendelésre in (Családi Jog) downloadable here: http://ptk2013.hu/wp-content/uploads/2014/07/Katonane_Pehr_tanulmany_CsJ_201402_1_10.pdf

Dr. Gellérné dr. Lukács Éva: A harmadik országbeli állampolgárok szociális jogai, 2009, Tullius Kiadó Európai Integrációs Alap, elérhető: http://www.shp.hu/hpc/userfiles/szocialisjogok/eia_kezikonyv_vegleges.pdf

Iván Júlia: Kinek kellene ők? A kísérő nélküli kiskorúak helyzete Magyarországon, a Magyar Helsinki Bizottság tapasztalatai, letölthető itt: <http://www.fundamentum.hu/menekultugyek/cikk/kinek-kellene-ok-kisero-nelkuli-kiskoru-kulfoldiek-helyzete-magyarorszagon-magya>

"Mario projekt: Az úton lévő gyermekek helyzetelemzése: Magyarország gyermekvédelmi rendszerének kapacitása és alkalmassága az úton lévő gyermekek védelme szempontjából, Budapest, 2014 január., letölthető: http://s3.amazonaws.com/rcpp/assets/attachments/1723_Mario_2014_HU_original.pdf

Mario project, Analysis of the situation of children on the move: assessing the capacity and the adequacy of the child protection system in Hungary to ensure the protection of children on the move, Budapest, January 2014" accessible: http://s3.amazonaws.com/rcpp/assets/attachments/1722_Mario_2014_EN_original.pdf

Cazenave P. és Sávai R., Háttér tanulmány a Magyarországon menedékkérelmet nem kérő külföldi, kísérő nélküli kiskorúakról, **MARIO projekt**, 2012 április, elérhető itt: <http://tdh-childprotection.org/documents/national-background-research-on-non-asylum-seeking-foreign-unaccompanied-minors-in-hungary>

Cazenave P. and Savai R., National background research on non-asylum seeking foreign unaccompanied minors in Hungary, **Project Mario**, April 2012, available at: <http://tdh-childprotection.org/documents/national-background-research-on-non-asylum-seeking-foreign-unaccompanied-minors-in-hungary>

Határmegfigyelési projekt (2012): A menedékkérők hozzáférése az ország területéhez és a menedékkérelmi eljárásról Magyarországon, 2012, ORFK-UNHCR-Helsinki Bizottság, letölthető: http://helsinki.hu/wp-content/uploads/hel2013_menekulthun_final.pdf

Border Monitoring report (2012): Access to territory and asylum procedure in Hungary 2012, Hungarian Helsinki Committee, Police, UNHCR, accessible: <http://helsinki.hu/en/report-on-border-monitoring-activities-in-2012>

Hungarian Helsinki Committee: Information note on asylum-seekers in detention and in Dublin procedures in Hungary, letölthető itt: <http://helsinki.hu/en/information-note-on-asylum-seekers-in-detention-and-in-dublin-procedures-in-hungary>

5. Honlapok, cikkek:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database

<http://www.emnhungary.hu/>

<http://tudastar.menedek.hu/>

<http://www.wp.kigyk.hu/gyermekotthoni-ellatas/kisero-nelkuli-menekult-kiskoruak-gyermekotthona/>

<http://www.police.hu/hirek-es-informaciok/nyilvanos-korozesek#>

http://hvg.hu/itthon/20140902_than_karoly_menekultek_iskola

<http://iom.hu/assisted-voluntary-return-and-reintegration-0>

<http://m.168ora.hu/globusz/karolyi-istvan-gyermekkozpont-fot-menekultek-raoufi-fatana-124207.html>

<http://www.cordelia.hu/index.php/en/>

<http://www.headstartproject.eu/>

http://www.delmagyar.hu/szentes_hirek/megszoknak_vagy_megszoknek_a_kulfoldi_fiatalk_a_szentesi_gyermekotthonban/2305192/

6. A migrációs-menekültügyi területen tevékenykedő szervezetekkel folytatott konzultációk:

a hódmezővásárhelyi és főtéri gyermekotthonok munkatársai: 2014. augusztus (telefonos interjú)

UNHCR Közép-Európai Regionális Képviselő személyes interjú 2014. augusztus

IOM Budapest strukturált kérdőív formájában történő írásos megkeresése 2014. augusztus

kormányzati szervek: BÁH, ORFK, EMMI, BM strukturált kérdőív formájában történő írásos megkeresése 2014. augusztus

civil szervezetek: Menedék Migránsokat Segítő Egyesület, Magyar Helsinki Bizottság, Református Misszió Központ Menekültmissziója, Artemisszió Alapítvány Budapest strukturált kérdőív formájában történő írásos megkeresése 2014. augusztus

2. melléklet

1 Tábla: Menedékkérő KNK-k által benyújtott kérelmek száma (2009-2013)

1. harmadik országbeli állampolgár KNK-k által benyújtott menedékjogi kérelmek száma	2009	2010	2011	2012	2013	Forrás/további információ
1.1 Menedékkérő KNK-k által benyújtott menedékjogi kérelmek száma a vizsgált időszakban	271	150	61	185	380	BÁH, illetve a 2012-es adatok vonatkozásában az EUROSTAT adatok kerültek feltüntetésre.

1.2 KNK-k által benyújtott menedékjogi kérelmek száma a vizsgált időszakban, származási ország szerinti lebontásban:	2009	2010	2011	2012	2013	Forrás/további információ
Afganisztán	195	85	26	185	209	Tekintettel arra, hogy a BÁH által a 2012-es évre vonatkozóan szolgáltatott adatok nem egyeztek az EUROSTAT adatokkal, erre az évre vonatkozóan a menedékjogi kérelmet benyújtó KNK-k állampolgárság szerinti megoszlására vonatkozóan nem állnak rendelkezésre adatok.
Albánia	5	0	0	N/A	1	
Algéria	0	4	2	N/A	11	
Banglades	1	0	1	N/A	19	
Bissau-Guinea	0	0	0	N/A	1	
Kína	0	1	0	N/A	0	
Egyiptom	0	0	0	N/A	2	
Grúzia	0	1	0	N/A	0	

Elefántcsontpart	1	0	1	N/A	1
Eritrea	0	0	0	N/A	1
Gambia	0	0	0	N/A	3
Ghána	0	0	0	N/A	3
Guinea	1	1	1	N/A	2
Irán	4	3	0	N/A	1
Irak	1	1	0	N/A	0
Koreai Demokratikus Köztársaság	1	0	0	N/A	0
Kongói Demokratikus Köztársaság	0	0	2	N/A	0
Kazahsztán	0	1	0	N/A	0
Koszovó	13	9	0	N/A	38
Macedónia	2	0	0	N/A	0
Mali	0	0	0	N/A	1
Moldova	8	3	2	N/A	0
Marokkó	0	5	6	N/A	4
Nepál	0	0	0	N/A	1

Nigéria	1	0	0	N/A	0
Pakisztán	0	1	10	N/A	42
Oroszország	1	1	0	N/A	0
Szenegál	0	0	0	N/A	1
Sierra Leone	0	1	0	N/A	2
Szerbia	10	1	0	N/A	1
Szíria	0	0	1	N/A	17
Szomália	16	11	5	N/A	10
Sri Lanka	2	0	0	N/A	0
Tunézia	0	1	0	N/A	0
Törökország	7	0	0	N/A	2
Ukrajna	0	0	1	N/A	0
Vietnám	0	1	0	N/A	0
Egyéb nemzetiségek:				N/A	
Palesztín	0	2	0	N/A	1
Gázai övezet	0	0	0	N/A	5

Nyugat Szahara	2	14	3	N/A	1
Ismeretlen	0	3	0	N/A	0
Összesen:	271	150	61	185	380

1.3 KNK-k által benyújtott menedékkérelmek száma a vizsgált időszakban nem, életkor szerinti lebontásban:	2009		2010		2011		2012		2013		Forrás
	N	F	N	F	N	F	N	F	N	F	
14 év alatti											Nincs adat.
14-15 év közötti											
16-17 év közötti											
Ismeretlen											
Összesen (1.1-gyel megegyezően)											

1.4 KNK-k ügyében hozott menekültügyi határozatok száma nemek szerinti	2009		2010		2011	2012	2013	Forrás
	M	F	M	F	Total	Total	Total	
								National authorities

bontásban									
1.4.1 KNK-k ügyében hozott menekültügyi határozatok száma a vizsgált időszakban, nemek szerinti megoszlás szerint	hiányzó adat	hiányzó adat	36	45	372	<p>BÁH által szolgáltatott adatok a 2011-2013-közötti időszakra vonatkozóan. A France Terre D'Asile jelentésben foglalt adatok a 2009-2010-es referencia időszakra vonatkozóan. Megjegyzendő, hogy a menedékkérő KNK-k nagyobb része engedély nélkül eltávozik a gyermekotthonból anélkül, hogy a személyes meghallgatására sor kerülhetne. Ezért jellemzően a KNK-k ügyében hozott menekültügyi határozatok nagyobb száma eljárást megszüntető végzés. (lásd 1.6. táblát is)</p>			
1.4.2 KNK-k ügyében hozott <u>elismerő</u> menekültügyi határozatok száma a vizsgált időszakban, nemek szerinti megoszlás szerint	hiányzó adat	hiányzó adat	hiányzó adat	hiányzó adat	hiányzó adat				
1.4.2.1 Az összes KNK-k számára nyújtott elismerő határozatok száma státuszok szerinti lebontásban:	30	35	8	2	10				
a) Menekült	6	7	4	0	3				
b) Oltalmazott	19	24	4	2	7				
c) Befogadott	5	4	hiányzó adat	hiányzó adat	hiányzó adat				
Összesen (1.4.2.1-gyel egyezően)	30	35	8	2	10				

1.5 Nemzetközi védelemben részesített KNK-k számára nyújtott tartózkodási	2009		2010		2011		2012		2013		Forrás
	N	F	N	F	N	F	N	F	N	F	
											Nemzeti hatóságok

2 Táblázat: Nem menedékkérő KNK-kra vonatkozó adatok (2009-2013)

<i>Nem menedékkérő harmadik országbeli állampolgár KNK-kra vonatkozó statisztikai adatok</i>	2009	2010	2011	2012	2013	Forrás
2.1 Magyarországra <u>jogszerűtlenül belépő</u> , idegenrendészeti eljárás alá vont KNK-k száma ÉS <u>nem menedékkérő</u> KNK-k becsült száma a vizsgált időszakban	261/ N/A	284/ 134	359/ 298	874/ 689	464/ 84	Rendőrség

2.2 Magyarországra jogszerűtlenül belépő, idegenrendészeti eljárás alá vont KNK-k száma a vizsgált időszakban, állampolgárság szerinti megoszlásban:	2009	2010	2011	2012	2013	Forrás
Afganisztán	108	106	154	614	244	Rendőrség
Albánia	6	12			1	
Algéria		13	18	34	12	
Banglades			5	11	21	
Guinea-Bissau					2	
Bosznia	1		1			
Csehország		1				
Egyiptom					1	
Elefántcsontpart	1	1			1	
Eritrea					1	
Etiópia				2		
Franciaország					1	

Fülöp-szigetek	1					
Gambia					3	
Ghána					1	
Guinea		1		1		
Horvátország				1	1	
India			1			
Irak	1	6	2			
Irán	5	2	1	1	1	
Ismeretlen	5	21	11	13		
Kazahsztán			1			
Kína	3				1	
Kongó	1					
Koszovó	37	29	20	27	72	
Litvánia	1					
Líbia			12	7		
Macedónia	8	1				
Mali					1	
Marokkó		15	2	18	4	
Mauritánia		1		1	1	
Moldova	18	10		4	4	

Montenegró			1	1		
Németország			1			
Nepál				1		
Nyugat Szahara		4		1	1	
Oroszország	2			1		
Pakisztán	2	4	73	76	46	
Palesztin		14	6	5	5	
Románia	3		7	1		
Sierra Leone				2	2	
Sri Lanka			1	1		
Szerbia	30	10	6	8	8	
Szíria	1	0	1	11	19	
Szlovákia		2	2			
Szomália	20	11	15	21	5	
Törökország	6	4	11	5	4	
Tunézia		3	3	3		
Ukrajna	1	10	3	3	1	
Vietnám		3	1			
Összesen (2.1-gyel megegyezik)	261	284	359	874	464	

2.3 Magyarországra irregularisan belépő, idegenrendészeti eljárás alá vont KNK-k száma a vizsgált időszakban életkor és nem szerinti megoszlásban:	2009		2010		2011		2012		2013		Forrás
	N	F	N	F	N	F	N	F	N	F	Nemzeti hatóságok
14 év alatti											nincs adat
14-15 év közötti											
16-17 év közötti											
Ismeretlen											
Összesen (2.1-gyel megegyezik)	239	22	275	9	340	19	855	19	454	10	

2.4 Nem menedékkérő KNK-k számára a <u>menekültügyi</u> <u>eljáráson kívül</u> a <u>BÁH által</u> <u>nyújtott tartózkodási</u> <u>engedélyek</u> száma, nemek szerinti megoszlásban.	2009		2010		2011		2012		2013		Forrás
	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	Nemzeti/EUROSTAT
	10	4	7	7	5	5	4	4	3	5	BÁH

2.5 Gyermekotthonból eltűnt/megszökött nem menedékkérő KNK-k <u>becsült száma</u>	2009		2010		2011		2012		2013		Source / further information
2.5.1 Gyermekotthonból eltűnt/megszökött nem menedékkérő KNK-k száma nemek szerinti lebontásban	144		208		256		440		nincs adat		A Terre des Hommes gondozásában megjelent Magyarországon menedékkérelmet nem kérő külföldi, kísérő nélküli kiskorúakról szóló háttér tanulmányban megjelölt becsült adatok.
2.5.2 Később megkerült/megtalált nem menedékkérő KNK-k száma nemek szerinti bontásban (Kérem jelölje, amennyiben lehetséges, hogy melyik tagállamban találták meg.)											Nincs adat.

3 Táblázat: Tagállami hatóságok gondozása alatt álló menedékkérő/nem menedékkérő KNK-kal kapcsolatos adatok (2009-2013)

Tagállami hatóságok gondozása alatt álló KNK-k száma	2009		2010		2011		2012		2013		2014	Forrás
										első felév		
3.1 Tagállami hatóságok gondozása alatt álló KNK-k száma a vizsgált időszakban							193	290	307		EMMI	

3.2 Tagállami hatóságok gondozása alatt álló KNK-k száma a vizsgált időszakban állampolgárság szerinti megoszlásban	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Forrás
						1. félév	
Afganisztán					179	232	EMMI
Szomália					1	9	
Algéria					4	0	
Koszovó					30	6	
Marokkó					3	0	
Pakisztán					32	8	
Irán					7	5	
Szíria					12	23	
Egyiptom					1	11	
Eritrea					1	0	
Banglades					8	0	
Bissau Guinea					1	0	
Nepál					1	0	

